

SLOVENSKI JADRAN

LETOS III. ŠTEV. 3

Koper, petek 15. januara 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

LETOS SKORAJ TRI MILIJARDE

V zvezi z razpravo o letošnjem družbenem planu koprskega okraja smo zastavili nekaj vprašanj predsedniku Gospodarskega sveta tov. Janku Markiču, ki nam je nanje odgovoril, kakor sledi.

V čem se razlikuje letošnji plan od prejšnjih glede na ustvaritev narodnega dohodka in kolikor bo ta predvidoma znašal?

Predvsem moram opozoriti, da ne morem dati točnih odgovorov na nekatera vprašanja v zvezi z izdanim predlogom družbenega plana za tekoče leto 1954 iz razloga, ker v času njegove sestave še niso bile izdane nove uredbe ter tako niso bili upoštevani vsi, temveč le nekateri glavni novi ekonomski instrumenti. Ker se naše gospodarstvo že sedaj razvija v skladu s principi ekonomike FLRJ, se logično kaže nujna potreba po aplikaciji novega gospodarskega sistema tudi pri nas. Ta sistem pa zahteva tudi bistvene spremembe v planiranju. Predsednik odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo, je o tem podal pred kratkim uredništvu »BORBE« svoje odgovore, ki veljajo tudi za nas.

ind.-rud.	733.629 na 809.809
v kmetijstvu	861.585 na 890.190
v. ribištvu	48.724 na 59.400
v gradben.	144.740 na 178.086
v prometu	112.853 na 129.717

Investicije v rudnik Sečovlje bodo dale v tekočem letu prve rezultate, in sicer pričakujemo, da bo proizvodnja letos znašala okrog 15 – 16 tisoč ton. Prav tako se vsled mehanizacije znatno povečuje (za okrog 35%) proizvodnja opeke, a kapaciteta v ladjevnici Piran pa približno 11,2%. V letošnjem letu začne z novo proizvodnjo tovarna ključavnic, tovarna igrač in povečana proizvodnja v tovarni pohištva Stil. — V kmetijstvu se dviga dohodek vsed do sedanjih regulacij del, vsed predvidene večje in še boljše obdelave zemlje, selekcije in od novoustanovljenih kmetijskih posestev. — Ribištvo bo že v začetku nove sezone razpolagalo z 9 novimi objekti, in sicer s 7 plivališčami in 2 večjimi ribiškimi ladnjami za odprt ribolov. Promet je zadnje mesec preteklega leta dobil 6 novih osebnih avtobusov, kar mu omogoča, da zadosti vsem potrebam v normalni sezoni. Okrepitev s prevozniimi sredstvi je pa tudi znatna v ostalih gospodarskih podjetjih.

To so samo nekateri glavni vzroki, ki močno vplivajo na porast narodnega dohodka V LETU 1954, vendar moram poudariti, da se isti še lahko nekoliko poveča, če bodo delovni kolektivi začeli odločno borbo za večjo proizvodnjo in storilnost v delu, ter za boljšo kvaliteto in assortiman.

Naša industrija, kolikor je je, je po večini zastarela. Kaj predvideva plan glede na modernizacijo in kakšne investicije za njen nadaljnji razvoj ter za uvedbo novih industrijskih panog?

V preteklem času je bilo sicer že mnogo storjenega z tem pogledu, toda tudi letos predvidevamo nabavo nekaj novih strojev za industrijo. Tako n. pr. predlagamo, da se dosedanja predelava sadja in zelenjave ter izdelava podobnih proizvodov koncentriira v enem obratu, kateremu je za to treba dati sodobno postrojenje, če hoče konkurirati v kvaliteti in ceni na tr

talnih razmer prinaša kmetijstvo lepe dohodke. Kakšni ukrepi so predvideni za večji razvoj posameznih kmetijskih panog in za izboljšanje živiljenjskih razmer na našem podeželu (elektrifikacija, voda, ceste in tako dalje)?

Kmetijstvo je po formirjanju narodnega dohodka ena najvažnejših panog gospodarstva v našem okraju. Toda, kot je rečeno, obstajajo še ogromne možnosti za povečanje proizvodnje. Zaradi tega je pravil-

no, da se v letošnjem letu začne s pospešenimi deli na obnovi vinogradov, formirjanju posestev, regulacijah itd. V programu predvidevamo za regulacije in pogozdovanje iznos 49,500.000 din, medtem ko za ostale investicije v kmetijstvu predvidevamo nad 100 milijonov din. Jasno je, da tako pravilno vložena sredstva morajo v doglednem času pokazati rezultate. Za naše podeželje pa razen tega predvidevamo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ne samo v gorah in dolinah, tudi pri morju je prejšnji teden padal sneg. Lahko si predstavljate koprskega ribiča, kako je pogledal, ko je zjutraj prišel v pristan sreč. Njegov čoln je bil poln... »Rib!« boste vskliknili. Ne, pač pa tistih mehkih in belih snežnih kosmičev. Natihom so padali ponoci in se oprjeli krova in dna čolna. Vse, kar jih je padlo v morje, pa je to sproti spremeno v vodo. Fotograf je moral pohiteti, ker je sonce že kukalo skozi oblake in se čudilo beli pokrajini od morju. Kot vidite, mu je uspelo...

Prava redkost je sneg pri morju. Zato pa sta tako zadovoljna ...

Karlonja ne bo več poplavljala

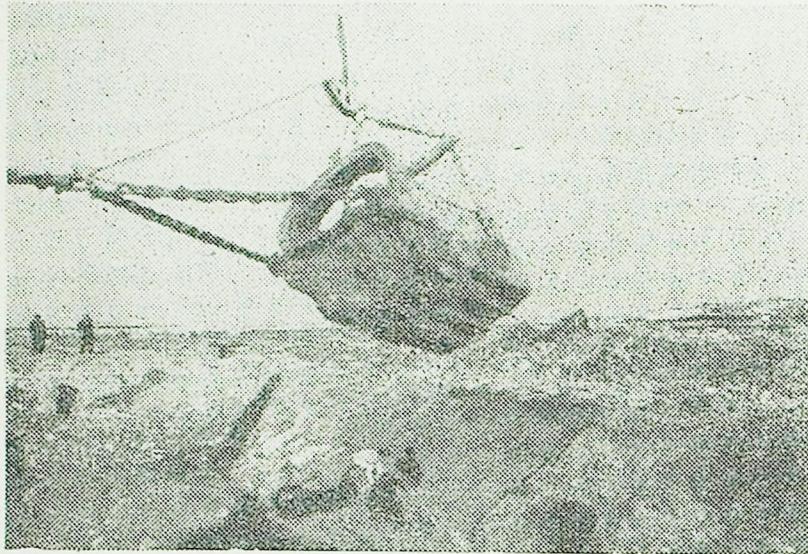
Nekoč je bila velika ravnina. Na tej ravnini so imeli kmetje njive, ki so si jih uredili z velikim aporom. Sejali so pšenico, koruzo, deteljo, sadili pa krompir, paradižnik in zelje. Po tej ravnini je tekla voda Karlonja, ki je po dva in tudi večkrat na leto poplavljala njive. Kmetje so bili zelo žalostni, ker so videli, kako jim voda uničuje lepe pridelke. Zaskrbljeni so se vpraševali: Ali bo prišel človek ki bo ukrotil ta potok, da nam ne bo več delal škode?

Ta pravljica je bila vendarle resnična vse od časov gospodstva Beneške republike in naprej do leta 1945. Kmetje iz Tribana, Vanganelja, Manžana, Babicev, Marezig, ki so imeli njive v tej dolini, so skoro vsako leto trpeli veliko škodo na poljskih pridelkih. Zaman pa so čakali, da se bo kaka oblast zgasnil.

Potok Karlonja (Cornalunga) zamenja pri Vanganelju, kjer se zbirajo vode iz več dolin. Vprašanje regulacije tega potoka je bilo vsako leto najnovejše. Ljudje sami so občutili, da je prišel čas, ko lahko spregovorijo in izrazijo željo, da bi

prišlo do uresničenja. Prizadevni in gozdarsko razgledani tov. Anton Furlanič iz Manžana je kot dopisnik rubrike »Istarski dnevnik« v Primorskem dnevniku večkrat nacenjal to vprašanje. Opozorjal je na najnovočnejšo izvedbo del. Voda je večkrat napravila v obrambnih nasipih večje udarite in poplavljala njive in travnike. Pridno odštevalce zemlje je bolelo, ko so videli, kako jim voda uničuje njihove pridelke.

Regulacijska dela so zdaj v polnem teku. Že dva mesece je na delu velik obager, stroj, ki je že

Pri regulaciji Karlonje uveljavlja svojo moč sodelavec človeka obager — stroj

nila in ukrotila potok. Šele nastopljudske oblasti, za katero so se tudi oni borili, je omogočil, da bo tudi to najnovočnejšo vprašanje rešeno. Nova ljudska oblast je poddedovala od prejšnjih oblastnikov obubožano in do skrajnih meja izčrpalo gospodarstvo, porušene in pozgane vasi in na tisoče sirot padlih borcov. Težka dedičina. Vendar je vzelata vsa najnovejša vprašanja takoj na dnevni red. Ni pa mogla načakovati rešiti vsega, kar so v stoletjih zanemarili prejšnji gospodarji.

Nekaj o »Počitniški zvezki na Pomorski srednji šoli v Piranu«

V preteklem šolskem letu je bila na Pomorski srednji šoli v Piranu ustanovljena družina Počitniške zveze. Že ob ustanovitvi je štela družina veliko članov, dijakov Pomorske srednje šole skupno s profesorji, dijaki slovenske gimnazije iz Portoroža in Italijanske gimnazije iz Pirana. Pod vodstvom upravnega odbora, se je držala na lepo razvijala in kmalu prebredala vse začetne težave. To so razumela tudi mestna podjetja in tovarne v Piranu, ki so podprile družino z denarjem. Priredila je razna predavanja o prvi pomoči, v načrtu pa je predavanje o potovanju po Jugoslaviji in izdaja vodiča po Piranu. Organizirala je tudi svojo družabno prireditve, ki so se je poleg članov udeležili tudi dijaki učiteljiča v Portorožu.

Družina si je ob ustanovitvi zadal nalogu, da preskrbi ob velikih počitnicah prenočišča za potrebe goste — člane PZ Jugoslavije, kar je tudi izvedla. O tem so pisali tudi časopisi, ki so se o naši organizaciji pojavljalo izrazili. Člani so sami izdelali kažipote, ki so jih namestili na križpote in višnjih mestin. Dom, kjer so člani sami vodili dežurno službo, je obiskalo 154 prehodnih gostov, članov PZ.

Družina je nabavila tudi en šotor, kar pa ne zadostuje, ker šteje 70 članov. Na občnem zboru je bil sprejet sklep, da bo nabavila še nekaj šotorov. Ob semestralnih počitnicah pa bo organizirala smučarski tečaj. Sklenili so tudi, da se v tem šolskem letu priredijo nekaj izletov in predavanj, ob glavnih počitnicah pa veliko taborene.

Upamo, da bo naša družina kmalu sposobna tekmovati z ostalimi PZ v našem okraju.

— Ivo —

ocistil dno potoka od morja vzdolj nekdajšnjih solin vse do Semedele. Zdaj kopljje obagera novo strugo, ki bo povezana s prejšnjo in bo s stranskimi jarki zbirala vso zastajajočo vodo iz nižjeležečega predela doline.

Tudi obrambne nasipe pri razcepu cest Škočjan-Vanganel-Smarje so dvignili tam, kjer je voda ob nalinah udiralca čeznje, deloma pa so napravili nove. Na kraju, kjer dela voda oster ovinek in ga ni bilo mogoče razsiriti, bodo nasipe obložili s cementnimi ploščami. Tako bo vodni omogočen hitrejši odtok in ne bo zastajalo.

Z dokončno regulacijo potoka je določenih okrog 70 milijonov dinarjev. Za napravo jarkov bo treba izkopati skupno 200.000 m³ zemlje, za zgraditev nasipov pa bodo porabili okrog 25.000 m³ zemlje. Od skupnega zneska 70 milijonov bo šlo 36 odstotkov za izvršitev zemeljskih del. Ko bodo ta dela končana, bo za vedno rešenih pred poplavami okrog 250 hektarjev najrodotnejše zemlje.

Korak za korakom popravlja ljudska oblast zanemarjenost nekdanjih ogospodarjev, ki so se na vsa usta bahali s svojo kulturo. Pred nekaj leti so mladinske brigade opravile veliko delo v dolini Secovelj z regulacijo spodnjega potoka Dragonje in Valderlige. Prav tako so v dolini reke Mirne pri Novem gradu mladinske in delovne brigade mnogih organizacij opravile zelo veliko delo, ki bo koristilo celotnemu bujškemu okraju. Zdaj so na vrsti večja regulacijska dela hadournikov v Ozepski dolini in pri regulaciji hadournika Bracan v občini Gracisce. O teh za gospodarstvo tako pomembnih delih bo moške pisan.

Dobre in slabe strani kulturno просvetnega dela pri Sv. Antonu

Odkar imamo tako lepo dvorano v novem zadržnem domu, se je precej razgibalo tudi kulturno življenje. Oživelje je zanimalje za dramske predstave, pevski zbor redno vadi, stara godba nastopa ob raznih proslavah, mlada godba pa, ki steje sedaj 18 mladih godbenikov, pridno vadi že dve leti. Učitelja plačuje iz lastnih žepov. Skoro vsako soboto in nedeljo imamo razne predstave. Ljudska gledališča iz Kopra je pred kratkim gostovalo s Finžgarjevo ljudsko igro »Naša krta in Frelihovo drama »Vrnili se je. V soboto pa bo koprsko ljudsko gledališče uprizornilo otroško veseloigrivo.

Ne gre pa vse tako gladko, kot bi morallo iti, če bi bilo vsem ljudem na tem, da bi se v vasi kultura tako razvijela, kot bi bilo želitev in bi se izhiko. Ozkoglednost nekaterih in nepotrebno podcenjevanje mladih, sta napravili že veliko škodo kulturnemu razvoju v vasi. Mislimo, da je potrebno, da to povemo. Mogote bomo s kakake strani dobri dober nasvet, kako ublažiti nepotrebujoči trenje.

V decembru je dramska skupina prostvenega društva nastopila z Goldonijevo »Pahljačo.« Gostovala je tudi v Sočevi z velikim uspehom. V načrtu je imela še tri gostovanja, ki pa jih je morala prečuti zaradi nenadnega odhoda članice dramske skupine Skrgatove. Zaradi nepotrebne razburjenja (ker tremutno ni dobila zaposlitve), je pustila na cedlu dramsko družino in začasno onemogočila delovanje. Da bi delo preveč ne zastalo, smo bili prisiljeni dobiti drugo tovarišico, ki sedaj marljivo študiira njen vlogo. Zalostno je, da njen oče, ki je bil obveščen in je sekretar ZK, ni prepričil hčeri nenadnega zavajala očrtog voglov.

Drugo vprašanje sta stara in mlada godba. V nedeljo namerava mlada godba prvič nastopiti, ker je vsakoletna običajna »šagra.« Stara godba pa s tem ni zadovoljna in je mnenja, da ima samo ona pravico in prednost nastopati ob takih priloznostih. Kaže, da sta najbolj ostra nasprotnika mlade godbe Ernest Gregorič in Roman Jakomin, člana stare godbe in člana ZK, ker grozita: »Boste videl, da se bo staro godbo rambla, če ne bomo igrali.«

Pomjan nujno potrebuje novo šolsko poslopje

Na seji občinskega ljudskega odbora Šmarje smo obravnavali osnutek družbenega plana za leto 1951 in ugotovili pomanjkljivost, da v osnutku ni predvidena gradnja poslopja osnovne šole v Pomjanu. K tej pomanjkljivosti je treba dodati nekaj pojasnil.

Pomjančani, člani občinskega LO Šmarje in vsi, ki poznajo to vas, so soglasni v tem, da je gradnja osnovne šole v Pomjanu veliko bolj potrebna kakor nekateri drugi objekti, predvideni v osnutku družbenega plana. Sedanje zaslužno poslopje nikakor ne odgovarja namenu. Ima en sam prostor v velikosti 5x10 metrov s petimi okni, ki se slabo zapira. Kljub temu, da je v učilnici počasno, ker ima burja proti vstopu pri oknih in v stropu. Razumljivo je, da otroci, ki prihajajo po 2 km daleč, ne morejo slediti pouku, ker jih zebe. Šolo obiskuje 25 otrok in so skoraj vsi sirote padlih borcov.

Za dokončno regulacijo potoka je določenih okrog 70 milijonov dinarjev. Za napravo jarkov bo treba izkopati skupno 200.000 m³ zemlje, za zgraditev nasipov pa bodo porabili okrog 25.000 m³ zemlje. Od skupnega zneska 70 milijonov bo šlo 36 odstotkov za izvršitev zemeljskih del. Ko bodo ta dela končana, bo za vedno rešenih pred poplavami okrog 250 hektarjev najrodotnejše zemlje.

Korak za korakom popravlja ljudska oblast zanemarjenost nekdanjih ogospodarjev, ki so se na vsa usta bahali s svojo kulturo. Pred nekaj leti so mladinske brigade opravile veliko delo v dolini Secovelj z regulacijo spodnjega potoka Dragonje in Valderlige. Prav tako so v dolini reke Mirne pri Novem gradu mladinske in delovne brigade mnogih organizacij opravile zelo veliko delo, ki bo koristilo celotnemu bujškemu okraju. Zdaj so na vrsti večja regulacijska dela hadournikov v Ozepski dolini in pri regulaciji hadournika Bracan v občini Gracisce. O teh za gospodarstvo tako pomembnih delih bo moške pisan.

Korak za korakom popravlja ljudska oblast zanemarjenost nekdanjih ogospodarjev, ki so se na vsa usta bahali s svojo kulturo. Pred nekaj leti so mladinske brigade opravile veliko delo v dolini Secovelj z regulacijo spodnjega potoka Dragonje in Valderlige. Prav tako so v dolini reke Mirne pri Novem gradu mladinske in delovne brigade mnogih organizacij opravile zelo veliko delo, ki bo koristilo celotnemu bujškemu okraju. Zdaj so na vrsti večja regulacijska dela hadournikov v Ozepski dolini in pri regulaciji hadournika Bracan v občini Gracisce. O teh za gospodarstvo tako pomembnih delih bo moške pisan.

Pomjančani se razburjajo, in sicer upravičeno, ker ugotavljajo, kako so drugod v okraju zgradili šole in kulturne domove, le zanje še ni bilo napravljenega nič. Že vse od leta 1947 je bila obljubljena gradnja šolskega poslopja. Resnica je ta, da nimajo niti primerrega poslopja za kulturne predstave in prav tako ne za trgovino in gostilno, da ne gorovimo o učiteljih, ki stanujejo v zelo neurejenih prostorih.

Predlog občinskega LO Šmarje in Pomjančanov je, da bi se zgradilo šolsko poslopje z eno ali dvema učilnicama in stanovanjem za učitelje, da se zviša v osnutku plana postavka za kulturo in prosveto in da bi zgradili šolo že v tem letu. Prostore sedanje učilnice naj bi uporabili za otroški vrtec, saj je v vasi 40 otrok. Lahko bi ukinili osnovno šolo v Manžanu, katero obiskuje le 8 do 10 otrok, in bi otroci hodili v Pomjan, ki je le en km oddaljen. Saj obiskujejo šolo v Pomjanu otroci iz Fjerego in Župančice, ki sta 2 km oddaljeni. Tako bi novo šolsko poslopje služilo za Manžan, Pomjan, Fjerga in Župančice. Skrb oblasti naj bi bila vedno usmerjena v prvi vrsti do tistih vasi, ki so vse dale v NOB.

D. J.

Pobegi

Kmetje so zadovoljni, da je mraz nastopil sedaj, ko vse v naravi počiva in spi. Zemlja bo dobro premaznila, kar bo vplivalo na njeno rodovitnost. Nenadni nastop mraza bo uničil veliko škodljivcev v zemljavi.

Obiskalo nas je tudi koprsko gledališče s Frelihovo dramo »Vrnili se je.« Ljudje so bili zelo navdušeni nad predstavo in so drama dobro razumeli.

— af.

Vsakdanji prizor iz Nove vasi v Slovenski Istri — Po seno gresta...

Iz dežele tolminskih puntarjev

TEČAJI RDECEGA KRIZA

Decembra preteklega leta so pričeli tečaji na Pečinah, v Breginju, v Drežnici, na Lívku, v Podmelecu, v Dolenji in Gornji Tribuši in v Idriji, kjer sta celo dva takša tečaja. Desetdnevni tečaj se vrši v Cerknem in je predviden tudi v Tolminu, v Kobarišu in v Bovcu. Slabo pa potekajo priprave na Mostu na Soči, kjer mladinci misijo, da že vse znajo in se celo upirajo.

Tečaje vodijo osnovne organizacije RK. Predavajo pa učitelji, medicinske sestre, higieničarji, babice in zdravniksi. Svoj predavanji je higiena, epidemiologija, sodobna prehrana, nega dojenčkov, dizinfekcija, skratka: priprava ženske mladine na bodoče materinstvo. V omenjenih krajih je veliko zanimalje za predavanja, saj se jih udeležujejo celo nevpisani slušatelji.

V vsem okraju je sedaj prijavljeno 457 deklet. Pričakujemo, da bodo ob semestralnih počitnicah tečaji še bolj oziveli.

Občinski odbori RK, ki so bili izvoljeni že v začetku lanskega leta niso zaživeli v nobeni občini, razen v občini Tribuša. Odbori SZDL bi jih morali zbuditi iz mrtvila. Izvoljenih je bilo 86 odborov, dela pa jih le manjše število, tako v Gorjavi in Spodnji Tribuši, v Kobarišu, v Breginju, v Otaležu, Stržiščih in Cadru. V Bovcu je bil začetka najbolj delaven odbor, pa je nato popolnoma popustil, prav tako v Logu pod Mangartom, kjer je celo izstopilo 36 članov. V bodoče bo treba dati organizaciji RK malo več politične vsebine, če hočemo, da bo lahko vršila svojo dolžnost.

Mladinske volitve in še kaj...

V decembri so mladinske organizacije pričele izvajati volitve. Med najboljšimi je mladina na Bovškem, kaže zaključila volitve in je imela občinsko konferenco. Zasluga za to gre občinskemu komiteetu mladine. Tudi v občinah Idrija, Most na Soči in nekaj drugih so zaključili volitve. Zdaj pripravljajo okrajno mladinsko konferenco, ki ji bo prisostvovalo okrog 200 delegatov.

Udeležba na volitvah je bila zadowoljiva, od 80 do 100 odstotkov. Slaba je bila v Tolminu, Kobarišu in v Cerknem.

Mladina razpravlja na sestankih o utrditvi organizacije, dela dosedanjih odborov in udeležbi na večernih kmetijskih šolah ki je ponekod slaba. Tako v Češči, kjer se nekateri mladinci celo upirajo obisku.

Ze pred časom so žene na konferencah poročale, da se je mladina v Trebuši, na Mostu na Soči, v Cerknem in nekaterih drugih hribovskih vseh udala alkoholizmu.

Tu bo moral organizacija SZDL in vse ostale organizacije odločno nastopiti, da se mladino odvrne od te kvarne poti. Ali nimamo po vseh prosvetnih društv, knjižnic, igralskih skupin, pevskih zborov, tambaraških in godbenih krožkov, kjer bi mladina koristneje uporabila prosti čas in se usposobila za bodoče življenje in poklic?

T. I.

Je ali ni tako kritika zdrava?

V meni okrajnih ustanov v Sežani (bivši hotel »Trst«) je osebje nekaka tarča, v katero abonentji radi streljajo puščice svojega kritikantstva ter osebnega razpoloženja. Obed in večer staneta v tej menzi 110 dinarjev na dan, kar jo za današnje razmere vsekakor minimalen znesek. Menza posluje na samostojnem gospodarskem računu in je le od časa do časa deležna kakih dotacij. Trenutno se hrani tukaj okoli 70 drž. uslužencev. Hrana ni razkošna, vendar zdrava in okusno pripravljena in vsebuje predpisano količino kalorij. Kljub temu so na dnevnem redu kritike posameznih izbirnežev, ki hčajo uveljaviti svoj okus na račun »primorskih«, »okranijskih«, »istrskih« in ne vem kakšnih kuvarških receptur. Ta pojav je bolj ali manj udomačen po vseh menzah, vendar ui kulturen, še manj pa primeren, da bi z njim abonentji nagrajevali upravo in osebje menze, ki se trudita, da bi zadovoljili goste. Vsakemu posebej pač ni moči ustreči. Nergači naj bi si rajši ogledali pogoje, pod katерimi delo osebje te menze. Kljub uzakonjenemu osemurnemu delavniku morajo delati uslužbenici po 10 do 12 ur na dan, brez plašila nadur. Pomivalka posode se bo morala navditi opravljati svoje delo pod dežnikom, ker padajo debele kaplje vo-

Postojnsko gostinstvo v preteklem letu

svojem okviru tečaj francoščine.

Ob zaključku so razpravljali še o materialnem stanju obratov in o potrebnih investicijah za najnujnejša dela v tem letu.

Rastko Bradaskja

komunalnem napredovali. Posebno pričakujejo, da bi cesto Štjak-Vrabče razširili, za kar je v okrajem merilu že osnovan načrt. S tem bi omogočili tudi avtobusni promet. Za sedanje razmere pa naj bi vzdrževali vsaj cesto Štjak Raša odkoder je cestna uprava odvzela cestanje.

Novoletna jelka v Podragi

Malo kasno se oglašamo, ker nam je burja preprečila, da bi prej poslali, kako smo praznovali otroški dan. Otroci so se pripravili s kratko igrico, več recitacijami in pevskimi točkami. Nastopili so tako prisrčno domače, da so bili ljudje

Najbolj živa je bila razprava o gostinskom podjetju »Jadrana« ter hotelu-restavraciji »Javornik«, dasi o vsaki v drugem smislu. Dejstvo je, da je neuspel v kritike na račun hotela »Javornik« pripisati slabemu vodstvu in direktorju in ni pomagal izgovor, da je bil na oroznih vajah. Prav gotovo bo treba v tem hotelu marsikaj popraviti, če naj bo v bodoče res ugleden lokal, ki ga bo vsakdo rad obiskal.

Jamska restavracija je pokazala

Prizor s Kobariškega — Vesela je, ker je nagrabila toliko listja, da ga bo dovolj za vso zimo.

zelo zadovoljni. Po predstavi je dedek Mraz obdaroval nad 100 otrok. Pripomniti moramo, da je bila naša vas lani težko prizadeta od toče in kmetje niso mogli prispetati. Na prošnjo učiteljstva pa so prispevale: Kmetijska zadruga, organizacija SZDL in Mizarška zadruga Podnanos. Vsem trem se uprava šole v imenu najmlajših najlepše zahvaljuje. Nekatera podjetja pa na prošnjo niso niti odgovorila. Tem moramo povedati, da niso razumela tistega velikega pričakovanja otrok, ki so na prste šteli, kdaj bo prišel dedek Mraz. Nič drugega!

T. I.

velik napredok. Od zamenjave direktorja, ki je nastopila po znani obravnavi v našem listu, je podjetje napravilo velik korak naprej in se v glavnem rešilo perečega stanja — dolga. Izboljšana je bila tudi postrežba in poslovanje.

Težave so z gostinskim kadri. Zaradi izrazito letnega turističnega značaja mesta, je težko dobiti dobre gostinske delavce, ker ostanejo pozimi nezaposleni. Prva naloga mestnih gostinskih obratov bi bila, da v mrtvi sezonji poskrbijo za dvig strokovnega znanja osebja, zlasti pa učenje jezikov. Slišali smo, da Gostinska zbornica pripravlja nekaj v to svrhu, jamska restavracija pa v

postopek vodstvo in množičnih konkurenec.

Na vseh zborih volivev in množičnih sestankih in tudi sicer so Postojčanke zahtevali naj se vendar odpravi monopol tovarni in odpre še ena mesnica, ki bo konkuričala starima dvema.

Dobre strani konkurence se že občutijo. Na svoj račun pridejo sedaj gospodinje in tudi gostinska podjetja. Zelo se je izboljšala tudi postrežba v starih mesnicah, novi pa lahko kar telefonico naročiš, pa ti poltovorni avtomobilček KZ pripelje zahtevano meso. To velja seveda za gostinske obrate, ki potrebujejo več mesa.

Ko bodo v Postojni odpravili še ostale monopolistične tendence v trgovini in uredili konkurenčne poslovne valnice za špecerijo, kolonialno blago, manufaktурno in drugo blago, se bo tudi v drugem izboljšala prekrba. Prebivalcem ne bo več potreba zahtevati turističnega dodatka na plačo, kot je že bil primer na nekem množičnem sestanku.

T. Z.

Novokračine

Po osvoboditvi je v naši vasi vse zaživelo. Vaščani so obnavljali in zgradili tudi zadržni dom, ki je ponos vse vasi. V njem so doobile prostora: osnovna šola, zadržna trgovina in gostilna. Hišnica, ki skrbi za dom ima v njem tudi stanovanje.

Kulturno-prosvetno udejstvovanje pa ni zadovoljivo. Mladina bi lahko več prispevala k izobraževalnemu delu, pa se zanimalo samo za plese. Tako ogrožajo puhle zabave že itak slabo stanje kulturnega življenja. Tudi učiteljstvo naj bi pomagalo mladini k uresničitvi njenih nalog.

Naš okoliš še nima javnega vodovoda in smo prisiljeni poslušati se vode iz izvirkov in potokov, ki niso primerni iz zdravstvenih razlogov. Ljudska oblast nam že dolgo obljubila napeljavo vode, pa zaradi finančnih težav ni mogla še uresničiti obljube. Dolžnost nas vseh je, da sedaj v zimskem času priporomoremo s prostovoljnimi pripravljalknimi deli in čimprej zgradimo to, česar naši predniki niso mogli. Vso pomoč nam bosta pri tem dali sanitarna inšpekcija in ljudska oblast.

S. I.

Pivka

Opravki so mi privedli v ta predelek Slovenske Istre. V Gračiću sem povprašal za pot v Popetre. Ko so mi razložili, da naj grem »dričo po cesti, sem jo kar dalje mahal in prišel v — Kubed. Pa sem tudi tu imel opravka. Zvezcer sem jo v spremstvu vedno silnejše burje, ucvrlj v Popetre. Ves preprihan sem se končno ustavil v šoli. Želel sem si namesto ogledati, kako poteka tamkajšnji večerni tečaj, ki ga organiziral upravitelj tov. Milan in ga obiskuje 17 mladincov. Kmalu po sedmi uri so pričeli prihajati mladinci in to kljub temu, da je burja tulila okrog oglov in nitri dobro zakurjena peč ni mogla v dovoljni meri ogreti učilnice. Nekateri fantje so se vsedili k šahu in pričeli šahirati, drugi so se zavabili ob poslušanju radijske godbe, ostali pa so se pogovarjali o važnejših domačih dogodkih. V obliki neprisiljenega, v dovoljni meri sproščenega razgovora je nato pričel pouk. Pravijo, da jim je še najljubše računstvo. Ne zanemarjajo ostalih panog, kot so zdravstvo, branje, pisanje, poljedelstvo in dr. Opazil sem pri mladincih dvoje prav razveseljivih dejstev: prvič to, da prihajajo na tečaj z dovoljno mero resnosti, iz katere izžareva prava volja po nadaljnji izobražbi, drugič pa to, da s pravim zanimaljem sledi steherni besedi. Pripomniti moram, da nisem opazil prav nikakšne nepotrebne »dišancev med mladinci in med obema tovaršema, ki delata na tem tečaju. Oba, tov. Milan kakor tudi tov. Marija sta se s tamkajšnjo mladino tako tesno povzela, da sem imel vtis, da sta domačina.

C. M.

OBČINI ZBOR FILATELISTIČNEGA DRUŠTVA

V IDRIDI

Tudi letos so funkcionarji lahko podali zelo ugodno bilanso svojega delovanja, saj je Filatelistična zveza Slovenije našo društvo nagradila kot drugo najboljše v Sloveniji in ga je glede delavnosti prekosilo samo društvo v Šoštanju. Društvo steje 37 članov in jo imelo v teku leta 52 sestankov s skupno udeležbo 827 ter povprečno po 16 članov na sestanku. Priredilo je 3 razstave znamk, ki so zelo lepo uspele. Člani so med letom zelo obogatili svoje zbirke s krožno zamenjavo Zvez, kjer so menjalne zvezke prejemali vsak mesec in tudi sami odpolnili v zamenjavo 21 zvezkov.

Pri volitvah ni prišlo do večjih sprememb, ker članstvo zaupa svojim agilnim funkcionarjem, odbor je bil samo dopolnjen, da bo delo v tem letu bolje razdeljeno in bo društvo lahko doseglo še lepsi uspehi.

L. S.

Naši književniki v družbi prosvetnih delavcev v Ilirska Bistrici

Novice iz Štjaka

V nedeljo je bil v Štjaku gospodarski sestanek; udeležili so se ga vsi člani kmetijske zadruge ter drugi kmetovlci. Razpravljali so o napredku KZ in drugih gospodarskih zadevah.

Da bi se kmetijska zadruga še bolj okreplila, bo prezela v upravo električni mlin, ki je dosedaj obratoval samostojno in ni imel pravne upravnega organa. Mlin so kupili leta 1951 vaščani iz Štjaka in okoliški vasi. Kmetijska zadruga jim bo odplačala deleže v sorazmerju prej vloženega prispevka.

Na pobudo upravnega odbora, so uvedli pobiranje mleka po vseh; v Štjaku namreč tega niso delali 'n prav zaradi tega je bil marsikateremu prikrajšan gospodarski dohodek.

Tudi na kulturnem področju se je precej razgibalo. Pred kratkim so ustanovili prosvetno društvo »Višavak«, ki šteje nad 40 članov; predvidevajo, da bodo imeli z novim članstvom lepe uspehe.

Zelja Štjačanov je, da bi tudi na

de od stropa po njej in je poleg tega vsa zavita v meglo vodnih hlapov. Nikomur ni mar, da bi ugotovil, odlok in zakaj promena ta skrivnostna voda. Ali menže ne spadajo v delovno področje inšpekcije dela? Zakaj ni delo v tej menzi, kjer se hranijo večinoma predstavniki naših oblasti, organizirano tako, da bi posamezni člani kolektiva imeli vsaj en prost dan vsak teden, ne pa samo vsakih štirinajst dni? Ali je prav, da se postavlja danes pred delavca načelo: ako nisi zadovoljen s tem in takimi delovnimi pogoji, si pa pošči drugo službo? Borba proti izkorisčanju človeka po človeku v socialistični družbi ne more in ne sme biti zgolj na papirju! Ali naj menže posluje na račun izkorisčanja in preobremenjevanja osebja, ki ga abonent je brezobjektivno kritizira? Če menza nima sredstev za ustvaritev zmogljivih in delavskih zakonodajnih ustrezačih delovnih pogojev, je boljše, da prenchba s poslovanjem. Abonent naj bi se zavedal, da gre razliko med 110 dinarji in ceno, ki bi jo morali plačati v urejenih delovnih pogojih osebja menze, vprav na račun tega osebja. Zato je knjikantski odnos abonentov do osebja v navedenih okolnostih, skromno rečeno, netovariški in asocialen.

Teden dni doma . . .

TEDEN DNI DOMA
MARŠAL TITO BO URADNO
OBISKAL TURČIJO

V Ankari so te dni uradno objavili vest, da bo predsednik republike Josip Broz Tito letos poleti uradno obiskal Turčijo. Predsednik Tito bo obiskal Turčijo na vabilo predsednika turške republike Djedala Bajare.

PRED ZASEDANJEM ZVEZNE
LJUDSKE SKUPŠČINE

Iz Beograda poročijo, da se bo novoizvoljena zvezna ljudska skupščina ponovno sestala v drugi polovici tega meseca. Na tem zasedanju bo po sprejetju poslovnika drugič v zgodbini izvolila predsednika republike, zvezni izvršni svet in ostale skupščinske odbore. Računajo, da bodo skupščinski odbori takoj nato začeli obravnavati vrsto važnih vprašanj. Posebno važno delo čaka odbor za gospodarstvo, ki bo moral najprvo obravnavati državni proračun in zvezni družbeni plan. Tudi zakonodajni odbori bodo začeli obravnavati več novih zakonov iz področja civilnega prava, ki jih sedaj pripravljajo.

PROGRAM TEHNIČNE POMOČI
ZA LETO 1954 TRIKRAT VEČJI
OD LANSKEGA

Po obvestilih iz uprave za ekonomsko in tehnično pomoč v Beogradu je bil odobren letoski predlog programa tehnične pomoči, ki jo bo Jugoslavija dobila od OZN in njenih posebnih ustanov ter od tehnično razvitih držav. Hkrati je bil določen tudi program pomoči, ki jo bo nudila Jugoslavija drugim, manj razvitim državam.

POPUSTI ZA DOPUSTE
OSTANEJO V VELJAVI

V letosnjem letu so gostinska podjetja v turističnih krajih sprožila vlogo vprašanje, ker so bila gostišča v glavnem prazna. Začela je namreč veljati uredba o ukinitvi olajšav glede izkorisčanja letnega dopusta delavcev in nameščencev. Iz državnega sekretariata za zadeve gospodarstva pa so javili, da uredba o popustih ostane v veljavi v planinskih, primorskih in turističnih krajih, ki jih je kot take razglasil republikanski državni sekretariat za gospodarstvo, dokler ne bodo izdali novih predpisov.

DJILASOVI ČLANKI

Milovan Djilas je v zadnjih mesecih objavil vrsto člankov, ki so v partijskih vrstah in političnih organizacijah povzročili zmedo glede na to, da je Djilas član izvršnega

komiteja CK. Izvršni komite CK je v zvezi s tem sporocil, da so ti člani plod lastnega mnenja M. Djilasa in da v bistvu nasprotujejo mnenju vseh ostalih članov izvršnega komiteja CK, duhu sklepov VI. konference in sklepov II. plenarnega sestanka CK ZKJ. 16. januarja se bo sestal CK in obravnaval to vprašanje.

RAZGOVORI O TRSTU?

Tujo agencije in radijske postaje poročajo v zadnjih dneh o nekakšnih razgovorih v Beogradu glede možnosti rešitve tržaškega vprašanja. To vest spravljajo v zvezo z obiski angleškega in ameriškega zastopnika v Beogradu pri Koči Popoviću in v sekretariatu za zunanje zadeve. V beograjskih političnih krogih pa vladajo glede tega stroga rezerviranost.

Zanimivo pa je dejstvo, da se tudi na italijanski strani oglašajo z zahtevko po direktnih razgovorih med Italijo in Jugoslavijo. Kljub vsej

italijanski vladni krizi in krizi v demokrščanski stranki kaže, da želja po rešitvi vprašanja Trsta ni zamirila in da bi ga radi dokončno rešili. To dejstvo potrjujejo tudi Beblerjeve izjave na tiskovni konferenci, ko je dejal, da je jugoslovanska vladu pripravljeno se razgovarjati o tem s kakšnokoli italijansko vlado.

V Trstu samem pa divjajo zadnje dni italijanski ireditisti. Razbesneli so ob odločitvi ZVU, naj novozgrajeno šolsko poslopje pri Sv. Ivanu služi slovenskem šolam. Prav ta ponovni bes italijanskih ireditistov je ponoven dokaz, kakšna je usoda čaka naš živelj v Trstu, če bi tja ponovno prisla Italija.

Gospodarska delegacija v Trstu je izročila te dni predstavnikom tujih držav v Trstu prepis spomenice, ki jo je jugoslovanska vladu poslala Organizaciji Združenih narodov o diskriminacijskih postopkih na škodo slovenskega življa v anglo-ameriških coni.

• • • in po svetu

VEČINA ČLANIC ZA SKLICANJE
GENERALNE SKUPŠČINE ZN

Predsednica Generalne skupščine gospa Bakšmi-Pandit zahteva ponovno sklicanje Generalne skupščine OZN, da bi razpravljala o korejskem vprašanju. Znano je namreč, da se je prejšnja seja zaključila s propombo, da bi se Generalna skupščina ponovno sestala in razpravljala o korejskem vprašanju, če bi se pokazala potreba. Večina članic OZN je že pristala na zahtevko gospe Pandit in v krogih OZN pričakujejo, da bo ta zahteva dobila potrebno soglasnost večine članic. ZDA pa s svoje strani izjavljajo, da se bodo pogajanja glede korejskega vprašanja nadaljevala. S tem skušajo ZDA dokazati, da ni utemeljena zahteva po ponovnem sklicanju Generalne skupščine in ovreči trditev, da so pogajanja začela v slepo ulico. Pričakujejo pa kljub temu ameriškemu koraku, da bo le prišlo do razprave v OZN o korejskem vprašanju, ker bodo države britanske skupnosti, arabske, azijske in nekatere evropske države dale s pristankom potrebno večino predloga, čeprav bi ZDA in nekatere države Latinske Amerike pokazale nezahterenost za razpravo v okviru OZN.

Iz Pam Joma poročajo, da je delegacija združenega poveljstva pristala na obnovitev pogajanj, ki so jo predlagali Kitajci.

General Clark, višji poveljnik na Koreji, je izrazil prepričanje, da ne bo prišlo do novih sovražnosti, ker so po njem.

NI ŠE SOGLASJA ZA KRAJ
KONFERENCE STIRIH

Na vsak način ne smemo upati, da bodo na četverni konferenci dosegli precejšnje rezultate. Saj se po dolgih pogajanjih ne morejo sporazumeti niti za kraj sam, kjer bi se sestali. Zahodni vlečejo na svojo stran in zahtevajo, da je sedež konference v zahodnem delu Berlina na sedežu zavezniškega kontrolnega sveta, Rusi pa hočejo imeti konference v njihovem delu Berlina. Kakor menijo opozovalci, se bodo zdinili morda tako, da se bodo sprejemali po Berlinu in imeli nekaj sej v tem in nekaj sej v onem delu Berlina. Iz Londona javljajo, da bo do zunanjih ministri treh zahodnih sil prišli v Berlin že 22. januarja, da bi se med seboj posvetovali. Vse kaže, da so se na Bermudih le preslabo sporazumeli, na drugi strani pa je očitna neenotnost treh zahodnih velesil, ki poskušajo vkladiti svoja gledanja, preden se srečajo z Rusi.

Ameriški zunanjji minister je izrazil upanje, da bodo Rusi prišli na konferenco z dobrimi nameni, da se sporazumejo za združitev Nemčije in za sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo.

AVSTRIJSKA UDELEZBA
NA BERLINSKI KONFERENCI

Sprito note, v kateri je avstrijska vlad obvestila zahodne države in SZ, da bo poslala svojo delegacijo v Berlin, je zastopnik Foreign Office izjavil, da britanska vlad soglaša z neslužbenim sodelovanjem avstrijske delegacije v Berlinu ter da kot druge zahodne velesile sodi, da je navzočnost Avstrije potrebna na konferenci, ko bodo na njej razpravljali o avstrijski državni pogodbi. Oblike tega sodelovanja pa morajo štiri velesile še podrobnejše določiti.

ZRTVE PLAZOV IN ZRACNIH
PROMETNIH NESREČ

Številni plazovi, ki so se zaradi velike množine snega odtrgali tudi v Avstriji in Švici, so zahtevali zelo visoko število žrtv. Mrtvih in po grešanih je dosegel nad 200 oseb. Plaz je odtrgal popolnoma železniško postajo Dalas v Avstriji in zanimal več vagonov. Nad vas Blons je prav tako prihrumel plaz in pokopal 23 hiš. Ogromen plaz je zajezil reko Lutz ter je voda ogrozila vso dolino. Mrzlično so delali, da bi razstrelili ledeno pregrado ter tako rešili dolino pred poplavom. Na več krajih je pretrgan zaradi plazov cestni in železniški promet. O podobnih nesrečah poročajo tudi iz Švicer in Zahodne Nemčije. Ameriški helikopterji razvajajo hrano za odtrgane kraje. O izredno hudem mrazu poročajo iz Kanade. V Armstrongu je mraz dosegel 47 stopinj pod nivo. Tri dni je divjal nad severovzhodnimi predeli ameriške federacije snežni vihar, ki je povzročil smrt nad 60 ljudem.

V nedeljo je blizu otoka Elbe v Italiji eksplodiralo letalo Comet, ki je vozilo na progi Rim—London, in padlo v more z 29 potnikimi in 6 članiki posadke. Isto dan je bilo 21 mrtvih pri letalski nesreči v Kolumbiji in 12 v ZDA.

Vatikan, savojska monarhija in sedanja kriza italijanske vlade

Ozadje zakulisnega delovanja Vatikana, da bi ponovno privleklo na prestol savojsko monarhijo, je veliko bolj pestro, kot si navadno mislimo. Še zdaleč si milijoni vernikov v Italiji in drugih državah ne predstavljajo, kakšna je vloga Vatikana v današnji Italiji.

Ne bomo navajali praznih fraz, pač pa bi radi na podlagi nekaterih dokumentov iz vatiskanskih diplomacij, ki so po objavi leta 1948 izjavili pravo senzacijo, prikazovali pravi obraz Vatikana in tistih, ki v njem stanujejo.

Znano je, da je sedanja vladna kriza v Italiji izbruhnila zaradi spora med dvema tendencama v demokrščanski stranki. Center, ki ga vodi De Gasperi, in levica z Gronchijem težita za vzpostavitev vlade, ki bi z gospodarskim in socialnim programom dobil podporo treh manjših strank — centralistom, republikancem in liberalcem ter mogče še Nennijevim socialistom. Pella, ki se je naslanjal na desnico v stranki — na Katoliško akcijo s podporo Vatikana — in je vlekel na skrajno desnico, opirajoč se na monarhisto. Do Peliove ostavke je verjetno prišlo prav pod vplivom Vatikana, kajti Vatikan forisira skrajni desnici kurz v Italiji. Vatikan želi očlombu na monarhisto.

Iz že omenjenih dokumentov, ki so bili objavljeni v zbirki »Tajni dokumenti vatiskanske diplomacije« (Documenti segreti della diplomazia vaticana), so razvidni zanimivi podatki o odnosih Vatikana z monarhisto sploh. Ko jih beremo, nam še postane jasno, kako Vatikan podpira monarhisto ne samo propagandno, temveč tudi finančno. Že od razpadanja italijanske monarhije leta 1946 si vztrajno prizadeva, kako bi jo ponovno vzpostavil. Nam je končno zelo razumljivo to prizadevanje, saj je bila monarhija vedno stebri cerkve in njenih interesov. Slovo zadnjega kralja Umberta od Vatikana je bil naravnost »prefresljivo«. Očvidno so zato zvezne še danes zelo žive. Kako in v kakšni obliki, izvemo iz naslednjega:

Dne 29. oktobra 1946 je konspirativni informator Vatikana zabeležil naslednje:

»Papež je imel v ponedeljek 28. oktobra privaten razgovor s patrom jezuitom Hannonom, asistentom Generalne hiše jezuitske družbe za Anglijo, ki mu je poročal o načinu stikov z britansko vladno gledavo ponovne morebitne vzpostavitev savojske monarhije v Italiji. Pater Hannon je mogel iz teh stikov priti do prepričanja, da ima Anglija še vedno sovražne predstodke proti ideji o neki monarhistični Italiji,«

ITALIJANSKA VLADNA KRIZA

Po večnem posvetovanjih je predsednik Einaudi poveril mandat za sestavo nove vlade najprej Pelli, ki pa ga je odklonil, češ da ne bi mogel sestaviti trdne vlade, ker ga ne bi podprt vse struje v demokristjanski stranki. Kot drugemu je Einaudi poveril mandat Fanfariju. Ta ga je sprejel z rezervo. V vsej politični kolobociji v Italiji je težko verjeti, da bi tudi Fanfariju uspel sestaviti vlado, ki bi imela dolgo življenje. O ozadju vladne krize v Italiji pišemo obširneje na drugem mestu.

predvsem pa proti savojski dinasti, ki jo ima za sovražno razpoloženo proti Veliki Britaniji. Ce ne bomo obvladali teh predstodkov, bodo nesmiseln vsi napori italijanskih katoličanov za vzpostavitev monarhije, čeprav bi bila Sveti stolici v največjem interesu monarhična rešitev. Pater Hannon je tudi sugeriral portugalsko posredovanje v tem smislu z odločnimi prizadevanji za povratek kralja Umberto.

Mislimo, da je že to, kar smo navedli, več kot jasen dokaz, da najbolj preprosti bralec (in tudi »verniki«), lahko oceni odnos Vatikana do savojske monarhije. Venadar bi radi še bolj osvetili to »božje bratenec« Vatikana s »posvetno« savojsko monarhijo.

Dne 11. XI. 1946 se je papež razgovarjal z generalom jezuitskega reda Janssenom. Takrat so »Documentum« zabeležili to-le:

»Proučila sta vprašanje dokončne povratka Umberta na prestol.«

Zabeleženo je tudi, da je sledilo posredovanje Portugalske in obstajajo »dobra upanja«. Ce bodo Angleži na to pristali, bo italijanska republika kmalu razpadla. Katoliško akcijo so pozvali, naj aktivneje vodi propagando za povratek monarhije in naj se okrepijo vrste monarhistov v demokrščanski stranki. Čez nekaj dni so »Documentum« zabeležili stike z Londonom in nato z Washingtonom o zadevi monarhije. Bila je tudi pripomba, da London spreminja mišljeno glede povratka monarhije in da bi Londonu sledil tudi Washington, posebno če bi prišli na oblast republikanci.

»Documentum« govore tudi o dejavnosti pomoči Vatikana monarhistom. 21. XI. 1946 je zabeleženo, da je »Ekonoma« jezuitske družbe za rok od prvega januarja do prvega julija 1947 stavljal monarhistom na razpolago milijon dolarjev, ki so jih dali jezuiti iz Združenih držav Amerike in Latinske Amerike. Sveti stolica pa bi monarhistom dala natančna navodila, kako naj se drže programa akcije.

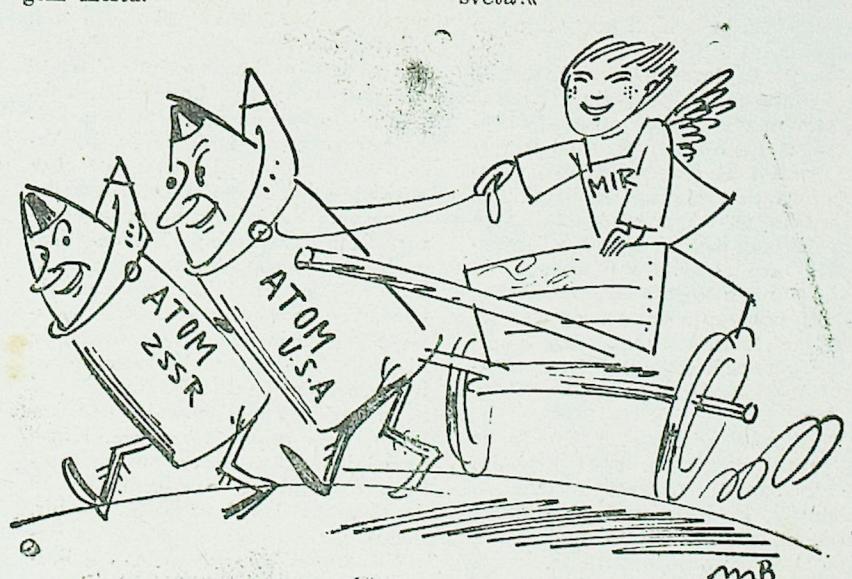
V vatiskanskih avdiencah se večkrat opaža papeževa naklonjenost povratku monarhije. To vprašanje se odraža tudi v odnosu Vatikana do demokrščanske stranke. Sam De Gasperi prihaja večkrat na dnevni red samo zato, ker ga nimajo za preveč zaupljivega, ker je pokazal težnjo, da bi vlado nasložil na center, in je celo paktiral z Nennijem in Togliatijem.

Nadalje je iz omenjenih »Documentum« razvidno, da je papež pred vsakim volitvami dajal navodila, kako naj se katoličani vrnejo v razne stranke, ki naj bi se v danem trenutku postavile celo proti demokristjanom, ali vsaj proti delu te stranke. Ti vrinjenci so predvsem monarhisti. Danes ni mogoče oceniti števila monarhistov v raznih strankah, ker jih je mnogo med demokristjanji, med neofašisti in celo med liberalci.

Zdi se, da je tudi ta italijanska vladna kriza zelo resna zadeva in skoraj kaže, da gre za nekakšno obdobje ponovne vzpostavitev monarhije v Italiji.

Res, papež Pij XIII. lahko z vsem ponosom vsklikne:

»Moje kraljestvo ni od tega sveta!«

Zgodba o kraški zimi in obstreljeni svinji

Bilo je v teh dneh, ko je po Kraški planoti slavila svoje strupene orgije burja, kakrsne najstarejši Kraševci ne pominijo. »Sončno« Primorje so pobili snežni zameti od zunaj in znotraj. Res. Kdor ne verjame, naj vpraša mojega prijatelja Gustija, ki mu je burja ponodi nanesla skozi špranje v oknu na posteljo toliko pršiča, da se mu je sanjalo, da ga namesto... hm... objema dedek Mraz. In se Gustiju tisto jutro ni bilo treba umivati, marveč je kar s frötiro potegnil po zasneženem obrazu. Hudega ni bilo, le v kurja očesa se je prehlašil, ker si jih kot utrenj planinec v nobenem letnem času ne pokriva. Ker še ni oženjen, ni razvajen in pomehušen. Slava mu!

Snega pa ni nanesla burja skozi zaprta okna samo miroljubnim kraškim državljanom v spalnice, kuhinje, shrambe in v diskrette stanovalne pritiskline, ampak ga je napahala v spodobni meri prav tako v tovarniške delavnice, skladišča in pisarne. Kjer ni šlo drugače, je v zlobni razpososteni pometala s streh nekaj opek in s tulečim zadovoljstvom vpihalo v notranjščino oblake snežnik ter jih lepo nakopila po strojih, orodju, opremi, materialu, izdelkih...

»Drrriiinnn, drrriiinnn...«

Te dni je burja marsikje prekiniла povezavo med telefonskim omrežjem in aparati. Nekateri naročniki so bili nestrnji, če telefonisti niso takoj prihitali in poravnali okvare. Pa je bilo tako, da ni bila njihova krivda, temveč ledu, ki se je v delih plastež nabal na žicah in pokvaril napeljavo.

Našim telefonistom nikakor ne moremo očitati nedelavnosti ali malomarnosti. Nasprotno. Vse priznanje zasluzijo za svojo pozitivnost. Večkrat sem jih te dni opazoval, kako so vsei burji in mrazu naključ zdaj na enem, zdaj na drugem koncu mesta popravljali okvare in zamenjavalni staro omrežje z novim. Piezali so po drogovih in po lestvah na zidove in kljub mrazu mirno delali. »Pa jih ni zeblo?« bo kdo vprašal. Seveda jih je, saj so imeli roke in obraz višnjevo plave.

No, nekateri pa so — vsei burji in mrazu nakljub sedeli v toplo zakurjenih sobah in uradilih in so se povrh še jezdili. Komu pa je to podobno? Jaz res ne vem. Dejal bi samo, da bi bilo prav, če bi stresali malo manj birokratske — oprostite — ukazovalne sitnosti, pa bi telefonski aparat dobro deloval.

Ker sem že pri telefonu, ne smem pozabiti tistih tovaršic na telefonski centrali. Te so pogosto tartačnih opomb nepočakancev.

Bralci pa naj povedo, če sem slabo ali dobro napravil, ker sem to objavil.

Cič

V kakšni zvezri je vse to z obstrelijeno svinjo, ste radovedni? Nekatera podjetja so morala v takih vremenskih okolnostih delo prekiniti. Vsako zato ima tudi svojo dobro stran. Ako bi ne bilo opisanega divjanja burje, mraza in snega, bi se lovčema Rado in Francetu, ki sta sicer zaplosena v tovarni, najbrže ne ponudila priložnost lova na divje svinje, ki sta jih zvohala prav blizu doma, tam okoli Griž. Puška in lov pomenuita za ta dva mlada lovča polovico življenja. Ne da bi divje mučenju natresla soli na repek, mu upihnila skozi puščino cev življenje. Oba, Rado in France, sta mojstra lovskih strok. Streleča in pol. In da bi ju prišel izzivati v njuno lovilišče divji prašič, se jima je zdela predprnost brez primere. Pa se je vendar zgodoval.

V zasneženih kotanjah sta te dni opazila sumljive sledove, v teh krajin redkih, stopnji divjih ščetinatov. Omamljena od lovskih strastov pograbila puški in se napotila po sledi. Komaj sta napravila nekaj sto korakov, Rado obstane in položil prst na usta.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

»Voham jih, blizu morajo biti!«, je šepnil tovarišu. Napeto oprežajoč, s predse uperenima puškama, sta kradoma stopila dalje.

Lovca sta se pognala po sledu svinj.

»Kri! Zadet! Za njim!«, je kriknil Rado, se sklonil in zagrabil v sveže okrvavljen sneg. Kakor dehtete rdečo vrtnico je dvignil pest krvavega snega pod nos in njegove drhtice nosnice so slastno vskravale vonj divje krvi. Nato je jezno otresel roko in se udaril po čelu: »S šibrami bi lahko svinji lahko streleč naravnost v odpri rilec, pa bi se ji kvečejmo kihnilo. Le kaj mi je bilo, da nisem vzel karabinke! Ha, čakaj, mrcina ščetinasta! Jutri ti postrežem s kroglico!«, je zagrozil Rado. »Sedaj pa pojdiva domov! Za danev imam smo dovolj. Radoveden sem le, kako da le se privlekla ranjena svinja!«

Tisto noč Rado in Francej nista imela nič kaj mirnega spanja. V duhu sta prenočevala z divjimi svinjami in z gorečim lovskim hrenjenjem bdelja nad njimi.

Kraševci pravijo, da je pojav divjih svinj znamenje dolge in hude zime v tem predelu. Vsekakor te vrste divjad na Krasu ni stalno neseljena, kakor, postavimo, divji zajec.

Jaša

Kako naj izgledajo Herpelje v prihodnosti

Napeljava vodovoda v šolo v Herpeljah je zelo pereče vprašanje, ki ga bo treba čim prej rešiti. V razredih osnovne šole in nižje gimnazije se giblje dnevno nad 150 ljudi. Vodovod bi napeljali iz poslopja bivšega Dijaskega doma po glavni cesti s premerom 120 mm. Cesti od glavnega voda do bivšega Dijaskega doma pa bi morale biti v premeru 140 mm. V kolikor sedanje dimenzije ne odgovarajo, jih bodo morali pozneje zamenjati. Pozneje bi napeljali vodo tudi na sedež občine in v Zadružni dom, privatniki pa bi se moralni za to vprašanje sami pozanimati.

V osnutku smo predvideli tudi šolsko kopališče, kanalizacija in šole pa bi vodila v bližnjo dolinico. Betonske cesti za kanalizacijo bi morale imeti v premeru 25 cm. Predvideli smo tudi stanovanjsko poslopje učiteljstvo, ki se ne more vedno sedeti po privatnih, neudobnih stanovanjih.

V perspektivi je tudi osnutek zgradbe nove gimnazije, kajti sedanje šolsko poslopje bo glede na raz-

voj kraja prej ali slej pretemno. V bližini te stavbe bi zgradili tudi bazen. V osnutku je tudi nova cesta, ki bo služila za sprehajališče, ob njej pa bi zgradili nove vile.

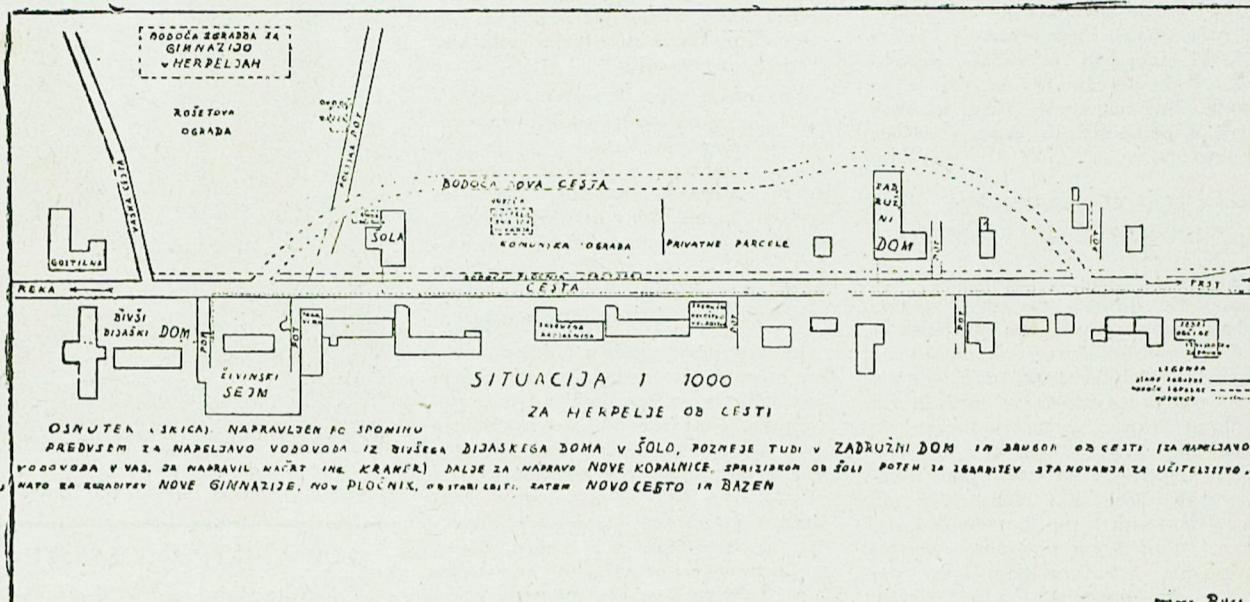
* * *

Spominjam se, da je v mojih mladih letih prišel v Herpelje neki Brmot in pohiral železno rudo po herpeljskem borstu. »Pobiral« pravim zato, ker ni kopal v notranjost zemlje, ampak jo je iskal po vrhu. Naložil je menda več vagonov te surovine, ne vem pa, kam jo je poslal.

Misljam, da za Brmotom ni nič več raziskoval terena. Prav bi bilo, da bi se naši geologi pozanimali za to stvar in ugotovili, če je odstotek železne rude dovolj visok za morebitno eksploracijo.

Spominjam se tudi, da smo pri sestavljanju bora na Revi naletili na čisti pesek, ki predstavlja važen gradbeni material. Mislim, da bi bilo dobro tudi za to stvar se malo bolj pozanimati.

F. R.

Od 21. do 24. januarja bo v Postojni prvi kongres jamarjev Jugoslavije

Postojnici. Zamislivo je, da je tudi v Ljubljani izšlo Društvo za raziskovanje jam leta 1910 iz vrst navdušenih slovenskih planincev.

Prawo znanstveno osnovno pa so dobita vsa raziskovanja, ko je prišla v okvir narodne države vse naša Primorska s svojimi številnimi jamami in ko se je v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti ustavil Žavod za raziskovanje krasa v Postojni.

Tudi izven naše republike imamo prostrane kraske predele s še populoma nepreiskanim podzemljem. Tam je delo na tem področju še v prvih začetkih. Tako je republika Srbija ustavila mlajši institut za prosojanje krasa, Hrvatska pa ima jamsko sekcijo v okviru hrvatskega planinskega društva. Po sodbi jamarjev, ki se že raziskali veliko jam, je na Slovenskem okrog 6000 jam. Taka cenzura je možna v Sloveniji, kjer je že do sedaj raziskanih nad 2500 jam, o vseh drugih kraskih pokrajinh Jugoslavije pa jo mogče reči le to, da čakajo ti izredno zamislivi kraski predeli oddričevalcev podzemeljskih lepot.

Ko je bil lansko jenč kongres jugoslovanskih geografov, je bila ustavljena v okviru Geografskih društev posameznih republika komisija za proučevanje krasnih jam.

Aktivni jamarji pa so šli še daleč in se odlocili za jugoslovanski speleološki kongres v Postojni. Tako je bil sklican tam, kjer so ga sklicali tudi Italijani, ki so hoteli podariti italijansko našega Primorja.

Za kongres se je prijavilo veliko število zastopnikov jamskih društev in ustanov, ki se ukvarjajo s krasnimi problemi, zlasti veliko število inženirjev, ki se ukvarjajo s hidrološkimi problemi na krasu. Tako bo sodelovalo na kongresu preko 90 delegatov. Za kongres je prijavljeno kar 17 referatorov iz vseh področij znanstvenega raziskovanja jam. Za kvalitetno kongresa jamarje referenti kot dr. Melik, dr. Brodar, dr. Hadžić, dr. Korošec, dr. Milojević in drugi naši najvidnejši znanstveni delavci.

Ta prvi jugoslovanski kongres bo dal podrobno raziskovanju v krasnem svetu in dal smernice za sistematično delo v vseh naših republikah, kjer

obstaja kras. Poleg tega pa si bodo delegati ogledali tudi naše najvažnejše Jame in se v posebni praktični raziskovalni ekskurziji seznamili z metodo znanstvenega raziskovanja podzemeljskih prostorov. V kongresnih dneh bo priredil Zavod za raziskovanje krasa v Postojni v svojih prostorih vse literature o našem kraskem svetu.

France Habe

Skrb občine Sežana za šolstvo

Nadzorni seji občinskega LO Sežana je bila prva točka dnevnega reda razprava o šolstvu. Poleg gimnazije in osnovne šole v Sežani, je v občini šest uol. Na gimnaziji je bil letos otvorjen peti razred, ki ga obiskuje 31 dijakov. Gimnazija ima težave s prostori, ker začasno domuje v prostorih osnovne šole. Da bi vsaj začasno rešili to vprašanje, so odborniki sklenili, naj občina prekrbi primočno stanovanje za družino prosvetnega delavca, ki stanuje v šolskem poslopu, stanovanjske prostore pa preuredi v učilnici. Za prihodnje leto je v načrtu gradnja gimnazialnega poslopja.

Zdarno pomočjo okrajnega LO je občini uspelo, da je uredila šolska poslopja

K diskusiji o naši kulturni dejavnosti na Koprskem

Ne bo napak, če prihajamo ob priliki ustanovitve društva ekonomistov že zopet na dan z nekaterimi vprašanji, ki se tičejo naše kulture.

V Kopru je v zadnjih dveh-treh letih marsikaj novega in lepega tudi na poprišču naše kulture. Res je, mi gremo nezadržno naprej. Socializem, o katerem smo svoj čas le sanjali, raste danes pred našimi očmi. Gradimo ga mi sami. Res pa je tudi, da nas sama njegova rast spravlja marsikdaj v zadrgo. Razvoj, ki teče, ne čaka na tiste, ki zaostajajo. Od nas terja, da si zgradbo naše kulture prikrojimo tako, da se bomo v njej čutili udobno in tudi tako, da nas ne bo mogoči nihče ovirati pri našem delu.

Ozrimo se najprej na našo Ljudsko univerzo v Kopru. Ta zaenkratni dala, česar si želimo, namreč tega, kar je v današnjih razmerah dosegljivo. Ali ne bi enkrat poblibje pogledali, kaj je vzrok, njene počasne rasti? Ali v Kopru morda manjka izobražencev? O ne, teh ni malo. Res pa je, da »nimajo časa za LU. Pa tudi obisk šepa. Na prvem predavanju je bilo 180 ljudi, na drugem 80, na tretem pa 40. »Pomanjkanje predavateljev vpliva na svoj način negativno tudi na obisk. Če se na koprski ulici ustaviš z izobražencem in ga vprašas, kaj misli o predavanju, ki bi ga bilo treba pripraviti za LU, se bo skorajda združnil in dejal: »Zdaj res ne utegnem, morda čez kak mesec dni.« Takih mesečarjev, ki so drugače spošljivi tovariši, v Kopru ne manjka. Toda, le čemu ne najdejo časa za predavanja, zakaj se vsaj enkrat na leto ne pripravijo, da bi predaval na LU? Tu je tisti oreh, ki je precej trd in ga sam ne bi niti mogel pregristi. Ali je morda vmes sestankarstvo? Tudi to ne bi moglo držati. Res je, da postajajo ravno sestanki prav pogostoma lahak izgovor, da ni časa za kako drugo delo. Držalo bo, če rečem, da bi si morali izobraženci delo še vse bolj razdeliti. Toda, če hočemo to doseči, moramo študirati zlasti vso dosedanje praksos in jo vzporejati z današnjimi potrebami. Vsekakor ne kaže govoriti zgolj o neki krizi organizacijskih oblik. Ce bi to slišali Marks, bi se nasmenil in povedal tisto o razbojniku v Londonu, ki je sodnikom zabrusil v obraz: »Ne jaz, nož je kriv težkega zločina!« Ce ne proučujemo aktualnih organizacijskih vprašanj in ne krepiamo dovolj same organizacije, je pač to le oportunitem, je le zagata naših misli, ki niso pravilno usmerjene. Ce nas kdo ovira v našem delu, to smo predvsem mi sami.

Društvo ekonomistov je bilo zelo potrebno, toda enega ne smemo pozabiti: diskusija o takem društvu traja že 3 leta. Kar velja za naše kulturne delavce na splošno, velja morda še v večji meri za naše ekonomiste. Spomnimo se tega: pred letom dni so naši novinarji takole obeležili svojo dejavnost: članji društva se sicer niso preveč sestajali, toda posamezniki so opravili vendar mnogo koristnega dela (ali so mislili tudi na individualni študij?) Da, res je, tudi ekonomisti so izpostavljeni nevarnosti, ki smo jo navedli.

Vzoren kulturni delavec bi bil tisti, ki se uspešno uveljavlja na svojem področju, a je vendarne precej doma tudi v ostalih kulturnih vprašanjih. Za danes menda drži, da ravno ekonomista ne boš zlepa srečal na naših kulturnih prireditvah (LU, gledališče, umetniške razstave — in pod.). Ali se niso morda ravno ekonomisti preveč zbarikadirali v nekem vse preveč ekonomističnem okvirju. Se nikdar nismo slišali, da bi ekonomisti diskutirali o naših kulturnih vprašanjih (razen, ko gre za proračune!). Zdi se, da je med njimi zakorenjeno mišljenje, da se za kulturo daje vse preveč.

Vzemimo, zdaj nekaj iz našega gospodarstva! Le čemu spremnjammo naše šolske programe tuši tako, da polagamo več pažnje krajevnim zgodovinam? Zdi se, da ravno naši ekonomisti tega ne vedo. Podeželje se vsepovsod bolj in bolj industrializira, gradi se tu tudi nova industrija (tako izgina počasi razlika med mestom in vasjo). In v tem leži globlji pomen krajevne zgodovine in končno ne le zgodovine! Naše krajevne zgodovinopisje, na ka-

tere ga bi se morali opirati tudi ekonomisti, je še dokaj trda ledina. Kako laže bi gradili novo, če bi vedeli, kaj je pri nas že vse bilo. Pa vzemimo nekaj preprostih primerov. Iz zgodovine zvemo, da je pred 80 leti delovalo v Izoli termično kopalisko? Kaj vemo danes točnega o izolanski slatini? Zvemo nadalje (Naldini, Corografia, 1700), da so nekoč izolanski kmetje pogostoma izkopali »gorljivi kameni«, zvemo zatem, da so pred 100 leti mnogi trgovci iz Kopra obogateli s tem, da so v inozemstvo pošiljali rej, pa tudi, je v Kopru obratovala velika tovarna usnja, ki je zalagalna z njim vse istrske čevljarje. Arheologi so našli na Kortini nekaj, kar je podobno žlindri, med ljudimi v Rížanski dolini je razširjena govorica, da so italijanske oblasti tamkaj svoj čas iskale nafto. Vse veje znanosti druga drugi pomagajo. Zdi se tudi, da je ravno pri naših ekonomistih tu in tam razširjeno mnenje, da naš kos Istre nima surovinske baze za novo industrijo. Res pa je tole: kar danes ni surovina, more postati jutri. V zadnjih 10 letih so tudi koruzo uvrstili med industrijsko razstino! Kapitalisti postopajo kaj preprosto: kupujejo nove patente in jih, če je

treba, tudi dobro plačajo. Tehnično plat prizadevanja združujejo z razrednim in konkurenčnim bojem in tako raste njihova industrija. Pri nas ne more biti drugače. Razlika je seveda v tem, da je tu lastnik proizvajalnih sredstev samo ljudstvo. Znamost ne pozna meja. Poleg nekaterih posebnih ustanov, bi se morala pri nas baviti z znanstvenim delom zlasti še kulturna društva. Socializem zahteva mnogo boja, a tudi mnogo znanja.

Dotaknimo se že Zgodovinskega društva. Ne bi kazalo hvaliti ozkega kroga tovaršev. To je zasnovan krog, v katerem je toliko in tako ljudi, ki so aktivni in iz tega kroga se ne spraviš zlepa. Za društvo to pač ni poahljivo. Prvi letnik zbornika pa je že tu in glavni uspeh je v tem, da smo se takega dela sploh lotili. Torej so tu že neki temelji za bodoče delo. Morda bi bilo pametno, da bi tak zbornik izdajala skupaj zgodovinska društva na Primorskem in v Istri? Prav bi bilo, če bi se prijavili k diskusijski, tovarniški iz Sežane, Postojne, Nove Gorice, Tolminca in Idrije!

Ob pričilih pa še o nekaterih drugih prav tako perečih vprašanjih!

VS

Notranjski muzej v Postojni in njegovo poslanstvo

Muzej v Postojni kot ena najvažnejših pokrajinskih kulturnih ustanov postaja v zadnjih letih vse bolj resnično ljudska ustanova, o čemer priča visoka številka obiska v preteklem letu, saj je muzej obiskalo nič manj kakor 7.763 ljudi. S tem se je Notranjski muzej v dobršimeri približal tistemenu namenu, ker temu ta in njemu podobne ustanove morejo služiti: vzgoji in kulturnemu dvigu širokih množic. Med obiskovalci je bilo največ posameznikov — tudi mnogo tujcev — pogresali pa smo organiziranih obiskovalcev naše šolske mladine. Želeni bi bilo, da bi v prihodnji učiteljstvu osnovnih šol v našem okraju večkrat prizjalo poučne izlete v muzej in na ta način mladino seznanjalo z bližnjem in tudi daljno preteklostjo Notranjske in njenih ljudi. Mislim, da si otrok dobri mnogo nazornejšo sliko o naši narodnoosvobodilni borbi, če si ogleda oddelek NOB, ki je dokaj bogat na dokumentih iz tega polpreteklega časa.

Novoizvoljeni odbor si je zastavil za to leto več nalog, ki jih bo v okviru materialnih možnosti izpeljal. Skušal bo pritegniti k sodelovanju tudi postojanske visokošolce pod vodstvom prof. Drašlerja, ki je prevzel vodstvo prirodoslovnega krožka; prirodoslovna zbirka bo odlično učilo.

Lovski oddelek ima dovolj materiala, toda še ni zbran; predmeti se nahajajo po okoliških grumih in pri privatnikih, ki bi jih radi oddali muzeju, sumo ljudi bi bilo treba organizirati, da bi to zbrali. Podežel-

sko učiteljstvo ima tu lepo priložnost udejstvovanja in sodelovanja.

V letu 1954 nameravamo odpreti oddelek mesta Postojne. Ravnateljstvo je že stopilo v stik z dobrimi poznavalcem postojanskih razmer, ki bodo zbirali gradivo za novi oddelek, ki naj dostopno predči zgodovino našega mesta.

V načrtu je tudi arheološki in jamski oddelek. Za otvoritev novih oddelkov pa muzej nujno potrebuje celotno stavbo. Zavod za raziskovanje Krasa naj bi se preselil v nove prostore, ki bodo za to ustanovo primerni. Če bi muzej pridobil prostore v prvem nadstropju in v dvojnični stavbi, kjer so sedaj nameščeni sodniški zapori, bi muzej res dobil take prostore, ki bi ustrezali njegovemu namenu. Dosedanji oddelki so prenatrpani, tako da razstavljeni predmeti ne pridejo povsem do izraza.

S tem, da bi odprli nove prostore, pa bi nujno potrebovali vsaj enega arheologa in administratorko, ki bi upravljala tudi druge posle. Vse delo, tudi administrativno, upravlja ravnatelj sam. S. A.

Misli o ljubezni

Lekarnar: Ljubezen je zdravilo, s katerim običajno zastrupljamo organizem.

Arhitekt: Ljubezen je fasada, ki nas privlačuje z lepo arhitektonsko zamislijo.

Kadivec: Ljubezen je želja, da bi nam kdo ponudil »Moravo«, običajno pa dobimo le čik »Drave«.

VZGOJNI PROBLEMI

Beseda o vplivu filma na našo mladino

Vsi, ki so doslej govorili o vprašanju vzgoje srednješolske mladine v »Slovenskem Jadranu«, so se bolj ali manj široko dotaknili številnih problemov v zvezi z uspehi in neuspehi naše srednješolske mladine v šolah. Dovolite mi, da posežem nekoliko na področje, o katerem — sodim tako po razgovorih, anketalah, debatah, ki sem jih o tem vprašanju uspel zbrati med študenti samimi — mnogo premalo pišemo in na katerega ne mislimo dovolj.

V 10. številki revije »Mlad svet« je zapisal Gustav Šilh med drugim tudi ostre ugotovitve o vplivu filma na otroka in njegovo okrutnost. Filmologji vemo, da so vplivi filma na mladino človeka raznoliki in da se eden izmed njih javlja tudi v okrutnosti. Najbolj pogostoma pa je vpliv v namislenem svetu, ki si ga mlad človeka ustvarja v svoji fantaziji in se pri tem opira na vtiče, ki mu jih zapuščajo različni filmi. Moji študentje so mi po večini posteno povedali, da najraje gledajo zabavne, kriminalne in puštolovske ter — seveda — ljubezenske filme. Pogostoma odklanjajo celo umetniški film, ki se ne končuje srečno ali zahteva od svojih junakov preveč borbe z življem.

Bolj kakor morebiti kdaj poprej v zgodovini filma — od 1895. leta končno ni tako daleč — si je našel film vnete obiskovalce prav v našem času. Žal nimamo statistike za naše domače kinematografe, toda truje statistike nam vedo povedati, da 65 % mladine med 10. in 16. letom zahaja tedensko vsaj enkrat v kinematograf. Isto statistike nam povedo, da sestavlja 69 % vseh kinobiskovalcev mladina do 19. leta starosti. Posebno za prvi podatek me bi zelo zanimalo potegniti vzporednico: kakšen odstotek mladine v isti starosti prebere v enem tednu ali vsaj enem mesecu vsaj eno knjigo (leposlovno, poljudnoznanstveno ali znanstveno). Menim, da bi bila vzporedba precej neprizetna. Kakor sem prepričan, da v glavnem velja, tudi za našo mladino podatki, ki sem jih navedel, tako imam pri roki druge, enako zanimive in važne podatke, ki so skladni s statistikami, ki so jih zbrali filmologi v drugih državah. Zastavil si namreč moramo še vprašanje: kakšne filme najraje gledajo?

Na podjetju za izposajanje filmov v Ljubljani vam vedo povedati, da je v letu 1953 dosegel največji obisk ameriški pevski in ljubezenski film »Veliki Caruso«. Podatki za 1. 1952 so prav tako priznali prvo mesto lahkomu ameriški komediji, ki jo človeku pa uspehu naše »Veselo kar težko« imenuje komedija. Prav ti podatki so najvažnejši, kajti potrjujejo mi, da oni moji študentje, ki so v anketah o vplivu filma nanje odgovorili, da najraje gledajo »lahke« filme, misli bili izjemna, temveč je moje mnenje, da so izrazili le splošen odnos pretežne večine našo ma-

dine do filma. In od vseh vplivov filma na mladega človeka se v takšnih statistično podprtih dejstvih predvsem zreli največji vpliv — namreč mik lahkonatega življenga, bega pred težavami, ki jih prinaša življene, pomanjkanja volje do borbe in do uspehov, ki so jim podlaga znanje, sposobnost, delo, borba z življem. In kakor je ta vpliv filma iz dosedanjega filmoloskega dela pri nas nesporen, tako upam, da ne trdim preveč, če sklepam, da se po svoje odseva ta vpliv tudi na uspehi naših srednješolcev v šolskem delu.

In kaj zdaj? Prepovedati srednješolski mladini obisk filmskih predstav? Po moje — nesmisel! Zakaj sem malo preje zapisal, da bi zanimala vzporednica med številom filmov in prebranih knjig v zvezi z mladimi obiskovalci kinematografov? Zaradi tega, ker sem prepričan, da bo celotna književnost te-

Prizor iz filma »Veselo in brez skrb«, ki ga je režiral Walt Disney

medjito »pogorela«. In kakšno zvezimo to z uspehi mladine v šoli? Menim, da zelo veliko!

V srednji šoli učimo mladega človeka sila mnogo stvari. Zadnjac sem poslušal nekoga direktorja srednje šole, ki se je po pravici razburjal nad poukom literarne zgodovine v srednjih šolah. Za vsako revijo morajo študentje vedeti, ki je izhajala v tem ali onem razdobju. No, pa pustimo literarno zgodovino. V srednji šoli slšijo študentje v tej ali oni obliki tudi o upodabljanjih umetnosti, o glasbi in ne vem o čem še! Kdo pa jim je doslej podal v okviru učenega načrta kaj o Charlesu Chaplinu ali o Esther Williams ali Marilyn Monroe, če hočete dva diametralna pola v filmski umetnosti? Moje osebno mnenje je, da film na našo mladino ne vpliva pozitivno! Toda tega smo sami krivi, ne pa mladina! Že samo dejstvo, ki so ga ugotovili znanstveniki-filmologi in pedagogi v številnih evropskih državah, da namreč 65 % mladine med 10. in 16. letom zahaja vsaj enkrat tedensko v kinematograf, bi nas moral prisiliti, da uvedemo v naše srednje šole obvezni pouk o filmu in naučimo mladino to vrst utemeljene ustrejanja pravilno sprejemati ter ji vzgojimo odnos do filma! Odpovedujmo se raje številnim nepotrebним detajlom, s katerimi trapimo danes srednješolca na drugih področjih in ki jih v življenu ne bo nikoli več potreboval, pa mu dajmo solidne osnove tukaj, ker mu bodo koristile vse življene. V svojem filmoloskem delu, ki je zelo skromno, sem najprej spoznal, kolikšno škodo si delamo, ker ne pomagamo mladini ravno na tem zelo občutljivem področju.

Vse te moje kratke besede bodo morebiti koga razjedile. Ko pa prebrate ob filmih, kakor so »Ples na vodi«, »Na otoku s tebojo«, »Eva poddeduje Rajo«, »Sanjala sem o raju«, »Veliki Caruso« in podobni plazi nadvele polivalna in navdušujuča priznanja petnajst, šestnajst... osem najstrelačkov, mora biti človek prepričan, da me izostren, tipajč, se razgledan ednos mladega človeka da filma mora po svoje vplivati tudi na njegove folkske rezultante, kajti vpliv filma za mladino je močnejši, kar ker mislimo. Vitko, Marek

Te dni je gostoval v Kopru ansambel reške opere s Tijardovičevim opereto »Mala Floramya« in Verdijevim opero »Traviata«. Koprsko občinstvo je pri vseh predstavah do zadnjega kotička napolnilo gledališče in toplo pozdravljalo reške umetnike. Nasra želja je, da bi nas kmalu žopet obiskali. Na sliki: prizor iz 3. dejanja Verdijeve opere »Traviata« (Germón Branko Medanić, Violetta Štefanija Letniković in Alfred Josip Sutej).

Ni lahko biti roditelj!

PAZITE, KAKO SE VEDETE PRED OTROKOM, KAJTI OTROK JE PRIPRAVLJEN VSE POSNEMATI

Naj pričenem z izjemnim, čeprav grdym primerom. V našem mestu živi žena, ki ima poleg svojega moža še ljubimca, toda ima tudi hčerko, staro deset let. Seveda sprejema žena svojega izvoljenca takrat, ko moža ni doma, in kar je pri vsej stvari najbolj tragično, uporablja kot stražo, da jo v zaprti sobi ne bi kdo presenetil, svojo hčerko.

Da ima žena poleg moža še ljubimca, je sicer njena zasebna stvar, čeprav je tak primer redek zlasti pri ženah, ki imajo otroke. Toda da pri taki stvari uporablja in izrabila svojo hčerko, je naravnost zlončin. Za ta zlončin pa celo vedo nekateri ljudje iz bližnje okolice in se na ta racun zabavajo. Toda zaenkrat nas ne zanima, kdo je ta okolica, iz katere ni nikogar, ki bi javno s prstom pokazal na tako sramotno ravnanje. Zanima nas predvsem otrok. Kaj bo s tem dekletem? Kako se vzgaja ob primeru svoje matere? Zelo verjetno je namreč, da se ji tudi pozneje v življenju taki odnos odraslih ne bodo zdeli nič posebnega in da bo nekoč posnemala, kar se je doma naučila.

Toda stvar tu še ni končana. Dekle s takim pojmovanjem postane nevarnost za svojo okolico. Taka morala lahko postane nalezljiva tudi za druge, torej družbena nevarnost.

Tak zlončinski in neodgovoren odnos matere do svojega otroka na sreču res ni pogost, je pa poučen, ker nas izzove, da malo razmišlimo o dolžnostih staršev, ker njihov primer otroci posnemajo. In prav tako, kot so starši vzor svojim otrokom, je otrok vzor svojim vrstnikom. Tako se vsa stvar prenese iz družinskega kroga v družbenega in je zato tem bolj važna. Dober ali slab vpliv staršev na otroka se odraža na široki skupnosti otrok.

Pogosti pa so v družinah drugačni, toda vsakodnevni primeri, ko starši pred javnostjo sicer skrivajo svoje prepire in nesoglasja, prav ničesar pa ne skrivajo pred otroki. Prav brez vsakega premagovanja in obzira se dogajajo pred otrokovimi očmi drame in tragedije, spori in prepiri, padajo psovke in nespodobne besede, skratka dogajajo se zlončini nad vzgojo. Potem se čudimo, če otroci, ko samo malo dorastejo, uporabljajo iste besede in ista sredstva proti lastnemu staršemu. In zopet ne ostane vse lepo zaklenjeno doma, prav iste stvari pre-

nataša otrok v šolo in na svojo družbo izven šole.

Včasih se začenja tudi na videz zelo nedolžno. Z lažmi. Oče ali mati slučajno vidita skozi okno, da prihaja neljubi gost, mogoče tudi električar z računom ali hišni lastnik za najemnino. Starši hitro naučijo otroka: »Povej, da očeta ni doma.« Otrok seveda mora ubogati in zavestno laže. Potem mogoče otrok sam sliši, kako je mama vprašala očeta, kje je tako dolgo bil. Oče se zagovarja, da je imel delo, otrok pa dobro ve, kako je že popoldne zavil s prijatelji v bližnjo gospodinjstvo. Zdaj otrok posluša pogovor in ve, da oče laže. Zgodi se tudi, da mati zadrži otroka doma, ker ji mora nekaj pomagati, potem pa mu napiše opravičilo za solo, da je bil bolan. Razumljivo je, da bo otrok staršem vračal, kar so ga naučili. Začel bo lagati. Toda, če ga bodo starši zalotili pri laži, ga bodo kaznovali in ga učili, da se lagati ne sme. Do kakšnih zaključkov lahko pride otrok v svojih premislevanjih? Gotovo ne, da je laž grada, ker jo pač uporablja tudi starši, ampak da moraš lagati tako, da te ne zlostijo.

Večinoma se lahko starši vidijo v svojih otrocih kot v zrcalu. Zato tudi nekateri psihologi z veliko prav-

Dvodelna obleka z naloženim krilom in oprijeto jopicu. Drugi model je zimska plašč »princese kroja s krznenim ovratnikom. Plašč je prav tako kot obleka enobarven in ga krasijo šivki.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Varujte se otroških bolezni, ker so za odrasle veliko bolj nevarne kot za otroke

Na videz nedolžne otroške bolezni, za katere je večina ljudi prepričanih, da so za odrasle brez vsake nevarnosti, so lahko izredno nevarne prav za odrasle, veliko bolj kot za same otroke. Te bolezni so predvsem: ošpice, mumps ter hripacve ali oslovski kašelj.

NEVARNE OŠPICE

Ošpice so ena najstarejših nalezljivih bolezni na svetu. Nekoc so bile nevarne tudi za otroke. Znakov ošpice ne bomo opisovali, ker jih večina ljudi dobro pozna, omenimo naj samo to, da jih povzroča do zdaj še neznan povzročitelj virus. Danes preboli to bolezen otrok že v osmih dneh in poteka, če pazimo, precej nedobro. Nevarna pa je lahko, če se z njo okuži odrasli človek in naravnost katastrofalna, če jo dobi noseča žena.

Če se noseča žena okuži z ošpicami v prvih treh mesecih nosečnosti, deluje bolezen na razvoj embrija tako, da čez devet mesecov rodi defektnega otroka. Ni nam natančno znano, kako pride povzročitelj ošpice do embrija, toda strokovnjaki sklepajo, da virus prodre skozi placentu (otroško posteljico), ki je za njegov razvoj zelo ugodna. Tako otrok dobi ošpice še pred svojim rojstvom in je v veliki nevarnosti, da se rodil slem in gluh ter da ima hudo srčno napako. Oči nimajo vidne sposobnosti, ker virus ošpice napade očesno lečo in otrok se rodi s ta-

ko imenovanoc očesno mreno. Gluhost je manj pogosta kot slepotă, in tudi navadno ni popolna. otrok glisi in prav močno zvonjenje ali žvižganje. Toda ker je gluh za človeško govorico, ostane tudi nem. Poleg tega se tudi srce tako okuženega otroka ne razvije popolnoma. To so tako imenovani modri novorojenčki, ki navadno ne žive dolgo.

Ali so katke možnosti, da preprečimo to strašno nesrečo, ali da vsaj omilimo njene posledice? Če se otrok rodi slem, mu strokovnjaki lahko z operacijo zamenjajo bolno lečo z zdravo, ki jo vzamejo iz očesa pravkar umrlega. Take operacije so pogoste in navadno uspešne. Tudi gluhoto lahko ozdravimo z operacijo, toda šele ko otrok doraste. Kar pa zadeva srčno napako, moramo, priznati, da je sicer prav tako operirajo, toda operacije te vrste so zdaj še zelo nevarne in nezanesljive.

Kako pa preprečimo okužitev v materinem telesu? Seveda je razumljivo, da ne sme noseča žena imeti nobenih stikov z boznimi otroci. Imamo pa tudi serum, ki lahko zaščiti embrija v materinem telesu pred okužbo. Injekecijo tega serumu da zdravnik materi v prvih osmih dneh in jo s tem obvaruje pred obolenjem za ošpicami, otroka v ujenem telesu pa pred nevarno okužbo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

vico iz otrokovega značaja in kulturne sklepajo na značaj in stopnjo kulture njihovih staršev. To gre celo tako daleč, da bodo ljudje navadno krviti za otrokove grene starše, čeprav se je dejansko otrok spridil izven doma.

Zares, ni lahko biti roditelj! Dober bi moral starši biti bolj kulturni in veliko bolj paziti kot izven doma. Na to bi morali misliti zaradi sebe, zaradi svojega otroka in zaradi družbe. B. S.

Izdelovanje sira v gospodinjstvu

Dober im okusen sir lahko pripravi vsaka gospodinja, če ima dovolj mleka. Tako izdelovanje sira je priporočljivo zlasti v kmečkih gospodinjstvih krajev, ki imajo dobrih prometnih zvez in ne morejo prodati mleka.

Mleko priporočajo siriti tako po molži, ko je še dovolj toplo, sicer ga je treba segreti na 35 stopinj. Lahko uporabljamo tudi mleko dveh molž (večerne in jutranje), pomešati in pomikanja so pustili za seboj hude posledice. Neka mlada pisateljica, Christine Arnothy, je pred nedavnim objavila zgrovorno delo na temo romana »Wanda«. V mešanih in raznolikih, včasih zelo temnih likih, o katerih govori pisateljica, se dogajajo osebne drame in skrivnosti, ki zadevajo najmlajše. Le-ti ne poznamo svojega očeta in živijo že od mladih nog v najtežjih pogojih. Kajti resnica je, da je Dunaj mesto, v katerem je danes največ deklet — mater.

Siričče, ki ga uporabljamo za sirjenje je zelo, izdatno: za 100 litrov mleka ga je treba le dve žlici, za 5 litrov pa sta dovolj že dve kapljice. Siričče z mlekom premešamo in potem pustimo mirovati ob robu toploga štedilnika 20–25 minut. Med tem časom se mleko sesiri in je podobno gostemu kislemu. Potem ga z lesenim nožem v loncu razrežemo na kocke in pustimo, da se sirnina sedede na dno. Nato sir precedimo skozi platneno krpko in obesimo, da se sirotka dobro odteče. Sir vzmanimo iz krpe in ga vložimo v skledo, da ga izoblikujemo. Lahko pa si tudi pripravimo model, pločevinasti obod, ki naj ima ob straneh luknjice, da se sir čim bolj odedi. Sir potem dobro posolimo z drobno soljo od zgoraj, ga obrnemo in posolimo še od nasprotni strani. Če hočemo, da se sir dobro strdi, ga je treba za dva dni položiti v raztopino, ki vsebuje 20 dkg soli in liter vode, nakar ga damo sušiti v zračni, pred mrčesom zavarovan in hladen prostor. Sir je treba obračati, da se enakomerno suši.

Mlad sir je užiten že po nekaj dneh, nima pa še skorje, ki se zaneče delati, ko se sir bolje osuši.

Kako negujemo šivalni stroj

Kakor vsak stroj, moramo tudi si šivalnega skrbno čistiti in dovolj manzati, s čimer podaljšujemo njegovo živiljenjsko dobo. Vendar moramo biti tudi pri tem previdni in ne smemo vbrizgavati olja kar v vsako odprtino, kajti premočno mazanje kaj hitro napravi madeže na blagu, ki ga šivamo. Za mazanje samo pa uporabljajmo dobro, posebno olje za šivalni stroje. Kako stroj pravilno čistimo in mažemo, da nam tiho teče in lepo šiva?

Pod upodobino ploščico, kjer je čolniček, se nabira veliko prahu in zato je treba ta del čistiti najbolj pogosto. Preden pa začnemo pri stroju sploh kaj delati, moramo odstraniti iglo in nogo, ker se lahko kaj hitro poškoduje. Vrnimo se k upodobini plošči. Odvijamo jo z dolgim izvijačem, ki ga nastavimo natanko v zarezo na glavi vijaka, ker v nasprotju z primerom glavo poškodujemo in nam tako glava trga blago. Prah odstranimo s čopicom. Novo blago pušča v sankah in v colničku tudi apreturo, ki deluje kot smrek in se zaradi nje čolniček kmalu obrabi. Ostanki niti, ki se kje zatakejo, povzročajo, da stroj slaboteče. Če je stroj sicer v redu, lahko taje majhne napake hitro odpravimo.

Nenatančno vdevanje niti ali pa prevelika napetost lahko povzroči pogosto trganje niti. Lahko je temu kriva tudi topa ali zakriviljena igla. Stroj lepo šiva, če je igla pravilno usnjena in če je vreteno v colničku enakomerno navito. Vretenca ne navijajte nikdar čez rob, ker se v tem primeru zlomi igla. Leta se tudi zlomi, če njena velikost ni v pravem razmerju z nitjo, tkanino ali strojem. Nikdar ne šivajte debelih tkanin z isto iglo kot tenka blaga. Pazite tudi, da ne boste šivali preko bučik, s katerimi ste navdarili blago. Ko nehatete šivati, ne potegnite blaga z močjo, kajti s tem iglo skrivite.

Če šiv ni enakomeren, poglejte, kakšna je napetost niti. Če je nit iz

ZENE po svetu

OČETOVIM NEZNANO.
DUNAJ JE POSTAL MESTO DEKLET — MATER.
TRENUTNI ŽIVI NA STROSKE MESTNE OBČINE 25.000 NEZAKONSKIH OTROK

Nekoč je Dunaj slovel kot najbolj veselo mesto v Evropi, toda po drugi svetovni vojni je doživel verjetno najbolj tragične dne svoje zgodovine. Večstranska okupacija in mnogoštveni koristniki tuje bede v pomikanju so pustili za seboj hude posledice. Neka mlada pisateljica, Christine Arnothy, je pred nedavnim objavila zgrovorno delo na temo romana »Wanda«. V mešanih in raznolikih, včasih zelo temnih likih, o katerih govori pisateljica, se dogajajo osebne drame in skrivnosti, ki zadevajo najmlajše. Le-ti ne poznamo svojega očeta in živijo že od mladih nog v najtežjih pogojih. Kajti resnica je, da je Dunaj mesto, v katerem je danes največ deklet — mater.

Ze dolgo časa, eno stoletje, se bojijo najplemenitejši ljudje civiliziranega sveta za ravnopravnost zakonskih in nezakonskih otrok. Toda ta borba, razen zelo maloštvenih držav, med katerimi je tudi Jugoslavija, je še vedno težka in mnogo lažne morale in filistrstva preprečuje pametno rešitev te zastarele kategorizacije otrok. Kajti najbolj žalostno je pri tem dejstvo, da tisti, ki je storil »napačni korak« v kapitalističnem svetu, ne nosi najhujših posledic družbenega prezira in manjvrednosti, kolikor to občutijo vse življenje njihovi nedolžni otročiči. Ti ubogi malčki so često žrtev tragedij, katere kar težko verjamemo, da so sploh mogoče in nosijo vse šiviljenje v malomeščanski družbi pečat »sramotnega« porekla.

Nova povojna statistika je dala točne rezultate o številu deklet-mater na Dunaju. Na sto novorojenkov jih je dvajset rojenih izven zakona. Povečal se je tudi odstotek otrok, za katere trdijo matere, da so bili mrtvorjeni, procent otočenih detomora pa je izredno narasel.

Zagovorniki enakopravnosti zakonskih in nezakonskih otrok v Evropi tolmačijo ta pojavi na Dunaju s številnimi socialnimi težavami, ki jih prinese vsaka vojna. Bombardiranja so porušila številne hiše in mnogo mladih ljudi je izgubilo vsako upanje, da bodo kdaj prišli do svojega doma. Materialna beda z druge strani je nagnala mnoga mlada dekleta, da so se oprimere sumljivih poznamstev in zvez, ki so jim prinesle navadno več gorja kot pa denarja. Ne smemo pa pozabiti niti na dejstvo, da je po

Dve večerni obleki: prijetno čip-kasta krilo pretkano s svilo in bluza iz črne žamete ali bleščeče svinče. Druga kombinacija je ravenokratna, črna krilo iz tafta in čip-kasta bluza.

uradnih statističnih podatkih na Dunaju četrtn milijona več žena kot moških.

Toda vse to ni tako katastrofalno, kot so posledice okupacije. Ruski vojaki so postali očetje številnih otrok: splošno je znano, kako številna so bila posiljevanja žensk v prvih dneh po osvoboditvi Dunaja. K temu moramo pritišči še veliko vojakov zapadnih okupacijskih sil, ki si žen in deklet sicer niso jemali s silo, ampak z njihovim privoljenjem, ker so jih dobro plačevali. Toda rezultat vsega tega so neznanici očetje in tudi ni redek primer, da srečamo otroke temne polti ali poševnih oči, čeprav nosijo tipična dunajska imena. Kaj bo s temi otroki?

Trenutno še nekako gre: številni otroški domovi na Dunaju so sprejeli večino teh otrok, tako da zdaj živi na stroške dunajske mestne občine petindvajsetsto nezakonskih otrok, katerih matere v devetdesetih odstotkih ne morejo imenovati otrokovega očeta.

Ti otroci tako bremenijo mestni in državni proračun, da jim Dunaj ne bi mogel pomagati brez tuje pomoci socialnega skrbstva, čeprav je tretjina avstrijskega proračuna namenjena socialnim dajatvam. Največ so Dunajčanci pomagali Sveci in Svedi, ki so darovali ogromne vsoote za omilitev bede v Avstriji.

Dva modela jopicev za smučanje. Najbolje je, da so izdelani iz nepremočljivega blaga (balonska svila ali šotorsko platno) in podloženi s toplo flanelo ali kakim drugim blagom. Važno pa je, da so jopici udobni in enostavne kroje, tako da nas pri gibanju ne ovirajo. Naša modela imata tudi praktično kapuco, ki je prisita na jopic. Zapenjata se na zadrgo.

Pismo stricu Bajbaju - pisatelju Dr. Bogomiru Magajni

Dragi stric Miha!
No, ali si videl, da je doktor Magajna le držal dano besedo in napisal pravljico. Jaz pa se spomniam tudi njega in ti danes posiljam zanj pismo ob priliki njegove petdesetletnice.

Najlepše te pozdravlja pionir
VLADKO ZORZUT
iz VALDOLIRE pri Kopru

Tako mi je pisal naš mali dopisnik iz Valdolire in seveda bom njegovemu želji ustregel. Le berite, dragi moji pionirji, kaj je pisal naš Vladko svojemu velikemu prijatelju!

Mamka mi je v zadnjem Slovenskem Jadranu pokazala celo stran, ki piše o Tebi za petdesetletnico Tvojega rojstva. Prebral sem vse od začetka do kraja in spoznal, da si mož dragocen vrste. Čeprav sem majhen deček, Ti želim napisati nekaj mojih spominov o tem, kako sva se midva srečavala.

Najbolj se spominjam skupnega življenja na Studencu, ko sem se ljudem, ki so me izpravljali, čigav sem, predstavil doktor Magajna, in sicer zato, ker sem imel tako okrogel trebušek, kakor stric Bajbaj. Vsako opoldne sva Te s Tjaško nestreno čakala na stopnicah, ko si prihajal z bolniškega oddelka in si nama dajal bonbone in se z nama igral. Pripravoval si večkrat, kako si ugrabil mojo mamko, a šele po znejem sem izvedel, da je bilo to takrat pred mnogimi leti, ko si jo kot priča popeljal k poroki. Že takrat sem si želel biti velik, da bi me vzel s seboj v planine, kakor mojega večjega brata Benkota, ki si mu razkazoval lepote Kamniških planin, Triglavskih jezer, Trente in soškega izvira.

Včer let se potem nisva videla, zato si nas pa tembolj razveseli, ko si nas obiskal lansko jesen v Valdolri. Najbolj sem pričakoval trenutka, ko se boš šel kopat v morje, ki je bilo že hladno. Ko si se pognal v vodo in smo videli moleti iznad gladine samo nekako poloblo, se je zazdelo meni in vsem drugim, da je morje nenadno narastlo. Tisti teden dni si mi napravil veliko veselje. Najlepše je bilo zjutraj, ko si Ti še spal in sem pri ključavnici oprezoval, kdaj se boš zbudil in bom lahko zlezel k Tebi v posteljo. Potem si mi pripravoval pravljice, ki je bila ena lepša od druge in jih ni bilo nikoli konca. Čeprav si ves dišal po cigareta, ki si jih tudi ponorišči kadil, in čeprav me je mama grajala, sem rad ostajal pri Tebi. Ko sem ležal mesec kasneje bolan na ljubljanski kliniki in si me obiskal z velikim škrniljem bonbonov, si mi obljudil posebno pravljico, ki jo boš napisal meni v dar. Nisem mogel verjeti, da se bo to zgodilo, a nekoga dne sem presečen uzrl v Slovenskem Jadranu Tvojo pravljico, ki si jo poklonil meni. Bila mi je zelo všeč, saj si v

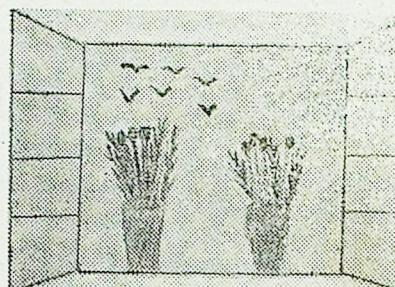
njej nastopal tudi Ti, stric Bajbaj in kot volk moj očka.

Lahko bi napisal še dosti spominov na Tebe, ker pa sem samo devetletni pionir, bom to odložil za drugo priložnost, ko bom večji.

Za Tvojo petdesetletnico Ti bom pa prišel sam čestitati v Tvoj dom na Studence in Ti željeti, da bi bil zdrav še mnogo let in napisal še veliko lepih pravljic in povesti.

Poljublja Te Tvoj

Vladko

Narisala KOMAC SONJA, uč. 1.
b razreda osn. šole v Postojni.

Doživljaj iz vojne

Bilo je nekoga dne leta 1943. Italijanski fašisti so pridrveli v vas in začeli »hrabro« loviti kokoši in goси. Šli so tudi v hlev nekoga kmeta, odvezali bika in ga na vrv odgnali s seboj. Na roge so mu obesili dve gosi. Bili so že daleč iz vasi, ko je bilo biku dovolj sprehoda, začel je divljati in loviti fašiste, ki so v strahu bežali pred njim na vse strani. Ko jih je tako razkropil, se je bik mirno vrnil v vas in celo na rogovih je prinesel nazaj obe gosi. Temu prizoru se je smejava vas vse.

Napisala SELES BREDICA,
učenka 4. r. os. šole
v HRUŠEVJU pri Postojni

Letos so prišli tudi koprski pionirji na svoj račun! Na sliki jih vidite pri veseljem kepanju

OGRIN NADA, učenka I. raz. gimn. v DEKANII pri Kopru piše med drugimi takole:

Kmalu bo konec prvega šolskega polletja, zato se vsi pridno učimo. Upam, da ne bom imela slabih ocen. V razredu nas je vedno več, ker so prišli k nam tudi učenci iz Skofije.

Potem še Nada piše, da vsak teden komaj čaka naš časopis in da vedno pridno rešuje križanke in uganke. V dokaz je tudi tokrat poslala rešeno križanko, seveda pravilno. Toda, ljuba moja Nada, o tebi pa sem tudi v Kopru nekaj slišal. Ne spomnjam se sicer, ali mi je povedal dedek Mraz ali kdo drugi, toda govorja je bilo o tem, da si nekoč igrala klavir, zdaj pa si ga menda zanemarila. Ali je to res? Vsekakor se še oglaši.

Se nekdo iz tistega kota se je oglašil. To je TURK RADO, učenka 4. razr. osn. šole pri SV. ANTONU. Piše, kako lepo so praznovali Novoletno jelko v Zadružnem domu. Dedek Mraz jim je prinesel lepa darila in tudi naš pridni Rado je dobil lepo knjigo. Pionirji so lepo zapeli in uprizorili igrico. Njihovi starši so se veseli z njimi. Zdaj se pa pridno učijo, piše Rado, ker bodo kmalu spričevala. Gotovo nam bo o počitnicah še kaj pišal.

Naša stara znamka KOROSEC ELKA iz CERKNICE pri Rakenu piše pošiljko risbo k svojemu spisu, ki ga je poslala že prej in rešitev veličnika kvadrata. K temu je priložila imena priateljica MIVEC LOJZI, prav tako iz Cerknice, spis o Cerkniškem jezeru. Seveda jo z veseljem sprejememo med naše dopisnike in upam, da se bo še oglašila. Njen spis bom v kratkem

MARIJAN BRECELJ:

ZIMSKA

Bela deklica v deželi
drobnih, svetlih zvezdic seje,
deca se za oknom smeje;
tudi mi smo je veseli.

Videli smo ob slovesu
jo z jesenjo tam ob cesti;
nihče vprašal ni, kam gresti,
po pozdravu ob drevesu.

Zdaj je deklica kraljica.
Vse posluša nje ukaze.
Ce pogledaš na obraze,
vidiš, da žarijo lica

vsem otrokom, ki so v zimi
vedno bolj razposajeni;
vse zaman so opomini,
da bodo zvečer tepeni.

Deklica tako osvaja . . .
Sreca vsa drhtijo zanjo . . . —
Deco čaka prva vaja,
saj je led pokril kotanjo.

Preizkušnjo led prestal je,
in tako se most usločil,
ni zdrobil se in ne počil
je med enim, drugim bregom.

Dolgo bodo čez drseli
šolarčki, veseli vsi,
da te radosti v deželi
zima jim odrekla ni.

vedel, kje je »sokolje gnezdo« in kdo je »sokol«, čeprav sta se obe besedi pogosto omenjali v poročilih, ki jih je sprejemal in oddajal po brežični poti pod streho svoje nedolžne ribiške koče. Tudi on je pripadal sovjetski tajni službi. K njemu so ponoči prinašali zaupni agenti poročila, ki jih je Dun po etru oddajal naprej, obenem pa so dobivali od njega navodila in ukaze, ki jih je čez dan za njih sprejel. V tajnopsisu Dun ni bil več in nikoli ni vedel, kaj pomenijo na videz nedolžni stavki, ki jih je sprejemal in oddajal. Zanj je bilo dovolj, da je nekdo trikrat potkal na vrata, povedal geslo in Dun mu je bil na razpolago. Ce bi zasumil nevarnost, bi samo potegnil za vrvico, ki je visela s stropa ob steni nad njegovim vzglavljenim in o koči ter vseh, ki bi se nahajali v nej in v njeni bližini, ne bi ostalo ničesar. Ce mu to ne bi uspelo, bi pogolnil svoj jezik. Mrtni ne govorijo — to je vedel Dun prav tako dobro kot njegovi gošči.

Ko je izpolnil naročilo, je zopet prilezel s podstrešja in vrnil Agatja list, ki mu ga je prejle izročila.

»V redu?«

»V redu!«

V plamenu svetilke je Agatja začala papir in njegov pepel zdrobila s konci svojih prstov. Dun jo je radovedno opazoval. Ko se mu je nasmehnila, ji je pokimal, sedel zunaj pred vrata in zaprl oči.

Agatja si je prizgala cigaretto. Zunaj je bilo prav tako temno in soporno kot ob njenem prihodu. Nič ni motilo polnočne tišine, le zdaj pa zdaj se je na nebu utrnila zvezda.

Dunova obiskovalka ni vedela, koliko časa je strmela v vrvico ob steni nad vzglavljenim, ko so pretrgali tišino koraki pred kočo. Ze je bil Dun zopet na nogah in vrata so se odprla. V kočo je stopil visokoresel moški v beli tropski obleki. Brez pozdrava se je približal Agatji in vrgel svoje tropsko pokrivalo na Dunovo posteljo. Agatja ga je vpraševala. Prišleč je molče prikmal.

»Si mu bil ves čas za petami?«

Tokrat je govorila angleško.

»Yes!«

»No, in?«

»Pobegnil mi je v objem mehiške pevke v »Morskem vragu«.

Sedaj so se njene oči jezno zaiskrile. Če je tako, kot je pravkar slišala, potem bo bolje, da dozdejni Stuart Mason nikoli več ne zapusti Singapura. Njena jeza je bila toliko večja, ker niti sama ni vedala, s kakšnim namenom ga pošilja Moskva po tej neobičajni poti v Ameriko. Zaenkrat je vedela tudi ona samo to, kar mu je sporočila v njegovih sobah v hotelu »Kraljica Viktorija«. Poleg tega je polkovnik Kudrnjacev ukazal naj nadzoruje sleherni njegov korak, o vsaki važnejši stvari poroča in počaka nadaljnjih navodil in ukazov.

»Poročaj mi natančno o vsem, kar si videl!«

Njen glas je bil skoraj osoren. Zopet si je prizgala cigareto.

Sam Brown, kakor se je prišel pisal, je izčrpno poročal o slehernem Ivanovem koraku tega večera — seveda le do pevkinje garderober, kjer je njegova umetnost odpovedala. Poročal je tudi, da pred večerom Ivan ni zapustil svoje sobe.

Agatja Semjonovna Popova je besnela od jeze. Nad Samom Brownom se je usula ploha očitkov, psovki in žaljivk v angleškem in njenem materinskem jeziku. Najbolj ga je pestila zaradi tega, ker je dopustil, da se je lažni Stuart Mason izmuznil njegovemu nadzorstvu. Sam Brown se je zagovarjal, kolikor je bilo v njegovi moči, toda Agatja je bila neusmiljena. Ozmerjala ga je z bedakom, nesposobnežem in kočno mu je zabrusila v obraz, da je navaden saboter.

Sam Brown je stiskal pesti. Če ne bi bila Irena, njenega pravega imena ni poznal —, važna osebnost sovjetske službe na tem koncu sveta, ki bi jo kaj hitro prisilil k molku. Tako pa je moral počakati, da se je nevihta polegla, ker na koncu končev danes res ni bil uspešen, saj se je osramotil kot kakšen zelenec. Ne bi mu niti za trenutek ušel izpred oči, če ne bi tisti pijači napadel pevke in če ne bi potem oni zdreli pevki na pomoci. Saj je sedel celo pri njegovih mizi in ga opazoval, kako je z očmi skoraj požrl lepo Meh-

Posta strica Mike

objavil, prav tako Elkinega s risico.

V SLAVINI tudi še niso pozabili na strica Miha. Pisala je ABRAM MARIJA, učenka 4. razr. osn. šole. Marija piše, da je pritisnil mraz in smeg, ki ga vsi otroci zelo veseli. Tudi drsajo prav pridno. V šoli pa imajo veliko dela in se pridno učijo. Marija je pravilno rešila tudi veliki kvadrat.

Zdaj pa pojdimo v POSTOJNO. Od tam piše STELE ALENKA, učenka 4. razr. osn. šole, kako so praznovali dan JLA. Naše pionirje in njihove čestitke je sprejel general in se jim prisrčno zahvalil. Nagradil jih je s slaščicami, pionirji pa so zapeli naše lepe partizanske in narodne pesmi.

Oglasila se je tudi nova dopisnica našega kotička, KLEMENCIRENA, učenka I. razr. gimn., iz POSTOJNE. Pravi, da ji je naš kotiček takoj zelo všeč, da bi rada v njem sodelovala. To nas samo veseli, ljuba Irena, in z velikim veseljem te sprejemamo v naš krog pionirjev. Irena tudi pozdravlja našo dopisnico ONDINO iz Trsta, ki jo prav dobro pozna po njenih prispevkih v našem listu. Kmalu boš lahko spet brala, draga Irena, kaj nam je pisala naša Tržačanka.

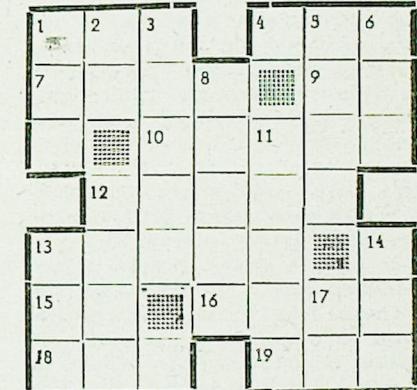
Drugim pa prihodnjič, ker je danes že zmanjšalo prostora. Lepo potprežljivi bodite, prav vsi boste prišli na vrsto!

RESITEV IZ PREJSNJE STEVILKE

Ivan Cankar: Hlapec Jernej, Jošip Jurčič: Tugomer, France Bevk: Tonček, Fr. Prešeren: Zdravica, Prežihov Voranc: Dobrodob, Ivan Tavčar: Visoška kronika, Anton Ingolič: Pot po nasipu, Fran Levstik: Martin Krpan.

Pionirska križanka

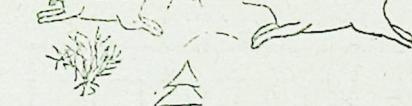
Vodoravno: 1. organ za vid, 4. drugo ime za očeta, 7. prevozno sredstvo, 9. osebni zaimek, 10. oseba iz Finžgarjevega romana »Pod svobodnim soncem«, Svarunova hčerka, 12. spletka, prevara, 13. jih moramo odpreti, če hočemo v sobo, 15. sončni bog starih Egipčanov, 16. ribje jajčce, 18. del sobe, 19. komica, bodica.

Navpično: 1. kratica za o-krajšati, 2. časovni veznik, 3. lepo obnašanje, 5. tisoč kilogramov, 6. žensko ime, 8. s plugom obdelovati zemljo, 11. popolnoma podobno, 12. veliko gorovje v Rusiji, 13. s plotom ograjeno zemljišče okrog hiše, 14. kör krade, 17. osemnajsta in devetnajsta črka.

Pisalo je napisala tudi DEDEK JELKA, učenka z 3. razr. osn. šole v SLAVINI. No, ne morem se ravno pohvaliti, da me ima naša mal

SOVRASTVO — narisal MARMOR MARIJAN, uč. I. razr. gimn. iz Sv. Trojice.

Po dva setih mesecih so se sestali...

Ceprav je res dolga doba 20 mesecov od zadnjega občnega zborna, je upravni odbor Žveze borcev dal svojim članom kar zodovljivo poročilo.

Najboljši pododbor v postojanski občini je bil v Prestranku z vasmimi Orehek, Matenja vas, Rakitnik, Grobišče, Žeje in Prestrandek. Tu so za spomenik padlim borcem zbrali 200 tisoč din in so tudi drugače deli pri vseh akcijah. Nekaj časa je šlo slabo tudi v Bukovju, ko pa je bil izvoljen nov. odbor, je ta kmalu urenil, da je organizacija zaživelja. Med kmeti so tu zbrali veliko lesa, ki so ga prodali in bodo denar po rabili za spomenik padlim borcem. Skupno so zbrali 450.000 din.

Komisija, ki je imela naloge skrbništva za partizanske sirote, je dobro opravljala svojo delo. Organizirala je letovanje v Cerknem in poskrbela za zaposlitev sirot. Za osem takih sirot je izposlovala celo štipendije.

Delo komisije za zbiranje podatkov pa ni bilo zadovljivo. Izkazalo se je tov. Albin Stegu, ki je zbral podatke o razvoju in delu mladinske organizacije v Postojni.

Dosedanji odbor je izvedel vse potrebno, da je bil postavljen v Postojni spomenik padlim borcem. Ob odprtju spomenika so priredili veliko politično manifestacijo, ki so se je udeležili tudi Tržačani. Pri partizanskih patrolah je sodelovalo okrog 400 borcev in bork. Skoro tisoč ljudi je bilo tudi na proslavi v Dolenskih Toplicah. Odbor je skrbil tudi za ureditev grobov padlih borcev, za napise, prekop zemeljskih ostankov borcev XXIX. hercegovske divizije in odprtje dveh spominskih plošč, ki je bilo ob priložnosti zborna borcov Prekomorskih brigad dne 30. avgusta 1953.

Mnogoštevilna je bila udeležba borcov v ljudstvu na Okroglici.

Zveza borcev v občini Postojna šteje danes 1300 članov. Odbor in člani so lahko zadovoljni nad dosedanjimi uspehi. Za naprej pa naj bi posvetili več skrbji partizanskim sirotom in jima nudili vso potreba pomoci, ki jo v polni meri zaslužijo.

L.B.

„Srečni dnevi“ v Sežani

Dramski odsek »Svobode« je nedavno uprizoril Pugatovo veseloigrino »Srečni dnevi«. Predstava je v splošnem prav dobro uspela. To je bila v drugi polovici poslavljajočega se leta druga odrška prireditev, ki so jo dali domaća.

Redkoknjiga je toliko zanimanja ter razumevanja za odrške prireditve kakor v Sežani. Najsi igrajo gostujuči igralci, ali pa člani domače »Svobode«, dvorana je vselej razprodana. Tu in tam se Sežanci vprašujejo, zakaj domači igralci večkrat ne nastopajo. Osnovna ovira temu je dejstvo, da Sežana razpolaga z edino dvorano, ki je urejena za gledališke

ORODJE ZA PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO

Da bi se omogočila nabava orodja za naša mlada prostovoljna gasilska društva, je Okrajna gasilska zveza v Kopru zaprosila vse naše delovne kolektive za denarno podporo. Do 31. decembra 1953 so se odzvali kolektivi: Ruda, Stil, I. maj, Ladješnica »Boris Kidrič«, Adrija, Salvetti, Narodna banka, Osrednja mlekarja, Valjčni mlajši Rijana, ex Arigoni, Omnia, Palace hotel, Invalidsko podjetje Tobak, Začimba, Globus film, Mesopromet, Projektični urad, Delamaris, Istra-Benz in Sodačna ter darovali skupno 926.000 dinarjev.

Gasilska zveza se tem kolektivom toplu zahvaljuje, ker pa so potrebe našega gasilstva še velike, pričakuje še odziv ostalih kolektivov.

Upravni odbor OGZ

Z Bloške planote

Pa je le prišel... sneg in prav po naročilu in napovedi. Sest dni je pihala ostra burja in napravila velike zamete na cestah. Iz Nove vasi je prehod v stranske vasi zelo teškočen. Avtobusni promet čez Sv. Trojico na Raketu je prekinjen in bo najbrže za dalj časa. Promet je možen le po glavnih cesti čez Polico koder vozi sedaj tudi avtobus do Rakete.

čanko. — Kaj ve, mogoče sta oba s pevko iz strahu pred podivjanjem pijancem skočila skozi okno njene garderober in pobegnila vsak na svojo stran. Sam vendar ni mogel biti obenem pred vratim garderober in zunaj pod njenim oknom. Poleg tega je mogoče, da ima pevkina garderoba še kakšen poseben izhod. Zbrati je moral vso svojo zgovornost, da bi prepratil Agatjo, da ni bilo prav nič drugega.

Ko je na široko razpredal svoj zagovor, mu je pot curkoma lit z obrazu. Sam Brown je bil že več let v Singapurju. Iz svoje domovine Nove Škotske je pobegnil semkaj pred dolgo, toda kmalu je bil zopet pri kartah. Spočetka je dobival, sreča pa ga je nenadoma zapustila. Tako se je znašel v sovjetski tajni službi. Iz strahu pred svojimi gospodarji, s katerimi se ni bilo dobro šaliti, se je odrekel celo kartam. »Sokolje gnездje je bilo z njim zadovoljno, on pa z denarjem, ki ga je dobival za svoje vohunsko delo. Toda danes je imel hudičevno smolo. Gorge mu, če pade v nemilost!

Agatja se je medtem zbrala. O tem, kar je slišala od Browna, res ni kazalo poročati. Bilo je vendar mnogo premašlo in polkovnik Kudrnjacev bi si mislil, da je postal otročja. Sicer pa je še jutri tudi en dan! Osebno ga bo takoj zjutraj vzela v delo, da ga bo minilo veselje do neumnosti. Brown pa bo imel prihodnje dni dovolj priložnosti, da svojo nočnjojno sramoto popravi — če ne, bo spoznal njo. Agatja Semjonovna Popova, najožo sodelavko polkovnika Josifa Fjedoroviča Kudrnjaceva!

11. poglavje

V OBJEMU LEPE DOLORES

Medtem, ko se je Ivan Oblak znašel v objemu lepe Dolores v njeni garderobi, so razjarjeni mornarji v zabavnišči obračunali s pijanim napadalcem. Trde mornarske pести so padale po njegovem telesu kakor toča. Nezavestnega so ga končno postavili na hladno, za slovo je dobil še nekaj krepkih mornarskih brc.

Ko je bil Lucio Gomez na varnem, so pričeli častilci mehiške pevke klicati njeno ime in copotati z nogami, da se je vse treslo. V zabavnišču je zavladal takšen hrup, kakor da bi se dvignil orkan, lepe Dolores pa ni bilo od nikoder.

Ker so snežne razmere idealne, je TD Partizan Bloška planota že ustavila spored smučarskih tekem, ki bodo konec januarja. Mnogi domači fantje sami pravljajo smuči in trdijo, da bodo boljše od kupljene. Okrajni odbor Partizana v Postojni bo na Blokah izvedel smučarski tečaj za mladince v času polletnega odmora. V tečaju bosta sprejeta po dva mladinka iz vsakega TD Partizana iz okraja Postojna.

V kmetijskih zadruži Nova vas, ki bo s tem tečajem le odprla mesto po hudem otepanju, bo preskrbljeno za hrano. Težava bo s prenočiščem, če ne bo pomagala šola. Sredi februarja bodo na Blokah okrajne smučarske tekme, za katere je v okoliških vaseh veliko zanimanje.

Vse tiste športnike, ki bi radi spoznali smučišča na Bloški planoti, obveščamo, da dobe prenočišča pri tov. Lavriču, hrano pa v menzi. Iz Raketa do Nove vasi je redna jutranja avtobusna veza.

—ne—

Cerkno

Olepševalno društvo v Cerknem je objavljalo tistim, ki splanirajo ruševine pod trigom, 15.000 dinarjev. Za to delo so se odločili mladinci II. letnika ECŠ v Cerknem, da ga napravijo takoj v začetku pomlad. Denar pa, ki ga bodo dobili, bodo porabili za skupen izlet, ki ga imajo v načrtu. —ol-

SLOVENSKO GLEDALIŠČE KOPER

Wüchner:
PASTIR PETER IN PALČEK
BRILJANTIN

V soboto 16. I. 1954 ob 19. uri: govorovanje v Sv. Antonu.

V nedeljo 17. I. 1954 ob 19. uri govorovanje na Škofijah.

RADIO · OGLASI · OBJAVE

IZVLEČEK NAJVZAJEJSIH PROGRAMOV RADIA KOPER

NEDELJA 17. I.: 8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalec; 9.20 Mladinska oddaja: V puščavi in goščavi (drugo nadaljevanje) ter pogovor s piomurji: 13.45 Glasba po željah; 15.00 Z mikrofonom po Primorskem: Med goriskimi mizari; 16.00 Slovenska svatovska obredja: Koroška občina, izvaja akad. pevski zbor p. v. R. Göbca; 18.30 Popularna parada plesnih popevki. — PO- NEDELJEK 18. I.: 11.30 Nasim žensnam; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 S filmskega platna; 18.15 Iz pisane bisage, za dobro voljo. — TOREK 19. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Kulturni razgledi 14.45; Slovenske partizanske pesmi poje ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škobermeta; 17.00 Melodije starega Dunaja; 18.15 Mladi slovenski skladatelji pred našim mikrofonom; 20.00 Jules Massenet: »Manon«, opera v 4. dejanjih in 6. slikah. Izvajajo solisti, zbor in orkester opere Commi que v Parizu, dirigent Elije Cohen; 22.30 Lahko noč v melodiji in ritmu tanga. — SРЕДА 20. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Od Triglava do Jadra; 14.40 »Kmeti na svetu veselo živijo«, spored stanovskih narodnih pesmi; 17.00 Bill Snyder pri klavirju; 18.15 Za vsakogar nekaj; 21.00 S knjižne police: Nove izdaje Mladinske knjige; 21.30 Za zabavo in ples igrajo orkestri in solisti. — ČETRTEK 21. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Od Triglava do Jadra; 14.40 Vaški kvintet; 17.00 Patrik in Mario pojeta plesne popevke; 17.30 Igra šramel Radia Muemchen; 18.15 Arije in duete iz oper Čajkovskega in Smetane pojo Vanda Gerlovič, Rudolf Francič, Ladko Koščec in Janez Lipušček; 18.30 Glasbena kronika; 18.40 Bojan Adamič s

svojim orkestrom vas zabava. — PETEK 22. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Obzornik; 14.40 Priljubljene slovenske samospevne pojetje tenorist Janez Lipušček in basist Ladko Koščec, pri klavirju M. Lipušček; 18.15 Koncert komornega zbara Radia Zagreb p. v. S. Zlatiča; 21.00 Slušna igra: Sunderman: »Mačja brva«; 22.00 Jugoslovanski orkestri in solisti vabijo na ples. — PETEK 23. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Obzornik; 14.40 Slovenske narodne poje ženski vokalni kvintet; 18.15 Popularni operni koncert; 18.45 Ritmična harmonika; 21.00 Slušna igra: Mrštik: »Maruša«; 22.00 Vabimo na ples. — SOBOTA 16. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 »Pri farmi cerkvici zvonček že zvoni...« 18.15 Zabavni orkesteri in marsikaj vmes, igrajo za židano voljo in ples; 21.33 Izbrano evelje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski.

Podjetje »ELTE« v Izoli išče URADNIKO s sredješko izobrazbo za blagajniške posle, obračun plač in ostalo korespondenco. Pisemne ponudbe pošljite na podjetje »Elte« v Izoli.

KNEZ FRANČIŠKA pok. Franca, rojena 21. 9. 1901 v Mislečah, Vremenski Britof, bivajoča v Saredu, Izola, je izgubila osebno ikaznico, izданo od občinskega ljudskega odbora v Izoli dne 20. 9. 1952 št. 15062/5049, in jo razglasila za neveljavno.

NOVEL ANGEL iz Ankaranata št.

4, Koper, je izgubil osebno ikaznico št. 19875/9861, izgano od obč. LO Koper-okolica, ter orožni list in druge važne dokumente. V kolikor mi goni navedeni dokumenti ne bodo vrjeni, jih razglasim za neveljavne.

Gospodarski koledar 1954

V naši socialistični gospodarski upravi živi že od vsega začetka želja, da bi omejili sklicevanje konferenc in sestankov na najpotrenejše število, da bi uporabljali namesto okrožnic kakšen drug način obvezovanja in poučevanja in da bi vendar ne nudili našim kadrom v gospodarstvu, ki jo morajo poznati.

V »Gospodarskem koledarju 1954« je zbrana vsa ta najvažnejša snov. Po svoji pončni in zanimivi vsebini, objavljeni na 500 straneh velikega formata, je »Gospodarski koledar 1954« predvsem potreben vsem gospodarskim ustanovam, OLO, občinskim LO, sindikatom, družbenim organizacijam, gospodarskim organizacijam, industrijskim, trgovskim, goščinskim in obrtnim podjetjem, zdrugam, posestvom, šolam itd. Biti bi moral na vsaki pisarniški mizi in uporabljati bi ga moral sleherni ki želi biti uspešen v gospodarstvu.

Kupite ga še danes! Za 500 din ga dobite v vseh večjih knjigarnah in pri upravi »Nove proizvodnje« v Ljubljani, Zupančičeva ulica 3, soba 10, tekodi računa pri Narodni banki v Ljubljani 601—T—160.

na cedilu in jo popihala z nekim mlečnežem skozi skno svoje garderobe. V najbolj skrivnem kotičku svojega srca pa se je lastnik »Morskega vraka« že zadovoljno muzal, ker je vedel, da bo jutri prav zaradi tega zabavišče še bolj polno. Pevka je torej s svojim begom nehotno poskrbela za reklamo za njegovo zabavišče, zase in kajpak — predvsem za njegov mošnječek.

Kaj se je pred tem zgodilo v garderobi, da sta se morala Dolores in Ivan poslužiti poti skozi okno?

Lepa pevka ni dolgo zrla svojemu rešitelju v oči. Nenadoma so se njune ustnice strnile v strastnem in neskočno dolgem poljubu. Tako se je Dolores maščevala svojemu bivšemu nezvestemu in surovemu možu za vse prestane srčne muke. Njen rešitelj se tega izbruhna čustvenosti ni branil, saj je prvič v življenju objemal in poljubljal žensko, ki je vrhu tega tako začela lepotič.

V prvem navalu strasti in komaj prebjene ljubezni sta pozabilna na vse tegobe in nevarnosti svojega življenja. Trušč iz zabavišča pa je prodrl tudi v njuno skrivališče in Ivana je zaskrbelo, če se ni neznanici napadalec pri padcu težje poškodoval ali celo ubil. Zato se je s skrajnim naporem svoje volje iztrgal iz njenega objema in napotil proti vratom. Toda vrata so bila zaklenjena, ključa pa ni bilo nikjer. Iz neznanega nagiba je pokukal skozi ključavico in lasje so se mu skoraj najeli ob tem, kar je videl. Na hodniku pred vrati je slonel neznanec v beli tropški obleki, — ki mu je sledil v zabavišče in priselil k njegovemu mizi —, ter na vrde brezbrinjo vlekel cigareto.

Njegove slutnje ga torej niso varale! Agatja Semjonovna Popova je nadzorovala sleherni njegov korak! Sedaj mu je bilo jasno, da mu njegovi gospodarji še ne zaupajo in da se na svojem potovanju ne bo mogel niti ganiti brez nadzorstva. Poleg tega verjetno sploh ne bo vedel, kdo mu je za petami!

Nenadoma je začutil na svoji rami pevkino roko. Na hodniku pred garderobo sta že slišala korake in divje grasove okajenih mornarjev. Temu so sledili prvi udarec na vrata. Dolores je dobro vedela, da se bo to zgodilo, zato je tudi zaklenila vrata.

njega pijanega mornarja, je bila podoba, kakor da bi divjala v zabavnišču kravata bitka. Mize, polomljeni stoli, razbiti kožarci in steklenice so bili posejani vsevprek. Natakarji so sicer poskrbeli, da so krivci škodo poravnali, toda lastnik se je vključil na Dolores, ki ga je sredi noči pustila

TELESNA-VŽGOJA

PLANICA je pripravljena

Na enem izmed številnih stebrov, na katerem stoji nova skakalnica — velikanka v Planici je napisano: Skakalnica naša mogočna stoji, v Planici samotni v gozdu leži, pa vendar skakalec bo zvedel za te, na tebi preizkusil bo svoje sreč.

Zgradili Prekmurci in Gorenjci v letu 1953.

Inž. Blodkov načrt je uresničen. Pod Poncami »v gozdu leži« nova 120 m smučarska skakalnica, ki so jo zgradile pridne roke delavcev iz Prekmurja in Gorenjske. Z vremeno so gradili velikanko, vzljubili so jo tako, da v tej ljubezni prekašajo menda tudi smučarje.

Vendar vse bliže so dnevi, ko bo skakalnica »uvrščena«. Kdo bo potel prvi prek njenega mostu? Veterani Polda, Finžgar, Klančnik ali morda kdo od mladih?

Gneča bo. Kdo bo prvi. In ko bodo vsi tekmovalci preizkusili njen zaletišče, most, aren, hitrost, lepoto, potem res ne vemo kdo jo bo bolj ljub.

Nova skakalnica čaka. Cakajo pa tudi skakalci. Snega se vedno napoliko, kolikor ga je potrebno.

Dve zimi je bil mīr pod Poncami. Letos bo ime Planica spet v vseh evropskih časnikih. Letošnji »Planinski teden« jo bo spet proslavljal. Proslavil pa bo tudi slovenske skakalce, njenega graditelja inž. Bloudka in delavec, ki so jo postavili »na noge.« Planica bo spet to kar je bila: velikanka, na kateri bo rad potel vsak evropski skakalec, velikanka, katero bo rad opazoval vsak ljubitelj smučarskih poletov. Spet se bodo množice utaborile ob njem vznjuju, jo občudovale in slavile.

Tudi mi, tu dol ob morju, ji želim v njenem prerojenju še mnogo slave, vsem tekmovalcem, ki jo bodo preizkušali, pa mnogo uspehov.

BARBA VANE PRAYI...

Včeraj popoldne sem imel po daljšem času masovni sestanek z mojim starim prijateljem Franetom v gostilni »Pri lovecu. Po štirinem razpravljanju o majnovejših »vježbah« zakaj je Eva zapeljala Adama, zakaj ima krava rep, kaj je grozno, nešramno, kaj je vrhunec potprečljivosti in brzine, nam je »ostirkao« razčinala samo 654 dinarjev članarino, ki jo je seveda plačal Frane, ker mi Juca še ne zaupala »kasek. Frane mi je obenem dal razne navete za moj »mēstir«, kako naj se uveljavim kot pisatelj, da bom finančno neodvisen od Juca, pa jih iz razumljivih razlogov tukaj ne bom razkril.

Potožil sem mu, da je težko pisati, ker se človek lahko zameri na levo in desno. Posebno v mojih razmerah, ko po navadi prinašam želje in kritike drugih, poberem pa vse jaz. Po žepih imam cele kupe pisem, tudi iz inozemstva. Nekateri me prosijo, naj bi »interniral« pri tem ali onem za kakšno uslugo, službo. Drugi bi zopet hoteli, naj kritizirat vse, tudi če na primer kdo ponoti močnejše hrće itd. Nekateri se celo pritožujejo, da se na škofiskem bloku ne dobi več sedvica, da so parniki iz Kopra v Trst sprejemili zimski vozni red.

Nekatera podjetja in posamezniki me prosijo, naj jum ogopruntam nova krstna imena, ker s starimi niso več zadovoljni. Toda obveščam vse, da se je avtobusno podjetje »Adria« nameravalo prekrstiti v morsko ptico »Galebo« brez moje vednosti. Pri koprskem »Edihtiu«, ki je že dobilo prve zobe in že lahko izgovarja črkovo »ra« ter se je zaradi tega transmittiralo v »Gradbeniku«, tudi nisem botroval. Tudi moja Juca je poveda sosedom, da se bo prekrstila v Adelaide, ker ji je nerodno, da za njo kričijo »Juca«, kadar gre v novi »nestalji« v kino. Nekateri pravijo,

da bo podjetje »Bore« postal »Smrek« ali »MAHA-GON« brez vje na kraju. »Fructus« bo pa baje večkrat spremenjal svoje obliče: spomladi bo »Grah in česnje«, pozimi »Cvetača«, poleti »Paradajs«, v jeseni pa »Paprika«. Jaz bom vedno samo Vane, pa če se ves svet dvakrat dnevno zavrti okrog svoje osi.

Prijatelj iz »Slovenskega Jadranca« me je prosil s solzami v očeh, naj mu pomagam. Naj cítermiram pri »Foto centru« v Kopru, da bi mu negativne in pozitivne slike lepo razvijali, ker bo drugače zgubil službo. Slikanje žive in mrtve prirode mu je edini mēstir, s katerim si služi kruh. Pri »Foto centru« mu pa tako pokvarjajo slike — se mi je tožil —, da mu jih »Jadrana« noče sprejeti. Pokazal mi je tudi odgovor »Foto centra«, v katerem se opravičujejo, da oni niso nič krivi. Pravijo, da so njegove negative in pozitive v različnih fazah fiksirali, močili in sušili še več, kot je predpisano. Potem so jih eksponirali, da bi jih ojačevali. Pri tem se tvegali, da bi stranku »čimholjšec« zadovoljili, pa so se sključili temu na filmih pojavili vidni madeži.

Ceprav pisma nisem prav nič domumel, ker tiste slovenštine in strokovnosti ne razumem, sem ga vendar potolažil, da bom zanj napravil pri »Jadrana« intervju, naj ga ne odpustijo. Dejal sem mu, da so tudi medtem pri nekem fotografu tako fiksirali, ko sem se šel lansko leto slišati za osebno izkaznico, da nisem bil nobenem podoben. Potem so me še dva meseca eksponirali v nekem »škafu«, da so me na rizanskem bloku še enkrat pošteno fiksirali od vrha do tal, ko sem jum pokazal izkaznico.

Potem sem tovarju iz »Jadrana« na dolgo razlagal, kaj vse človeka lahko doleti, če se preveč eksponira, toda ni vse za v časopis. Moj sta-

Naši smučarski asi

Do lani nismo imeli nikake slike o moči naših smučarjev in o naših smučarskih enotah na Primorskem. Lanska tekmovanja pa so nam dala že dokaj jasno sliko. Ker stojimo tik pred novo smučarsko sezono in ker smo prejeli tudi že prvo pošiljko težko pričakovanega snega, je skrajni čas, da spregovorimo tudi nekaj besed o naših smučarjih, o naših smučarskih asih, kar moramo seveda razumeti relativno glede na naše primorske razmere. Vsa pa zopet samo naša tiha želja, ker predvidevanje, pa so seveda samo predvidevanja, ki se prav gotovo ne bodo popolnoma uresničila. To je bomo v tem primeru dobili nove moči, nove kadre. Iz množice smučarjev, kateri si jih želimo tudi na Primorskem, bo gotovo stopilo v ospredje kako novo ime. Žal razpolaga ga sedaj podzvezno samo s podatki SD »Rudarja« iz Idrije in SD »Matajurja« iz Ljubljane, zato pa ne bodo napačno, če bo to naše razmišljajno dopolnil še kak funkcionar.

Med člani sta si lansko leto prvenstvo razdelila starci Vlado Miklavčič in mladi Jože Erjavec, oba iz Idrije. Miklavčič že pridno trener, Erjavec pa bi moral na zvezni trening na Gorenjsko. Letos bi torej dali prednost Erjavec, pri čemer pa ne smemo pozabiti, da Miklavčič še nifikator ne misli vreči puške v koruzo. Na tekmovanju v Idriji pa je Janko Valentinič od »Železničarja« iz Novo Gorice odnesel prvo mesto in bo prav gotovo resno posegel v borbo. Med starejšimi mladinci bo v tehkih zopet velik favorit Pavel Franko iz Idrije, ki je lansko leto zelo sigurno osvojil prvenstvo. Med mlajšimi mladinci je lansko leto odnesel prvenstvo Marijan Čar iz Idrije, toda le malo pred Dušanom Garzarolijem iz Postojne. Na tekmovanjih za prvo mesto bo torej tu precej gneče, ker moramo tudi upoštevati, da so prav pri mladini predvidevanja zelo kočljiva vprašanja. Med člancami ozroma mladinkami je velik favorit lanskoletna prvakinja Danica Sivec iz Ljubljane. Prav tu pa bi znale poseči v borbo mladinke in članice iz Novo Gorice, ki jih lani ni bilo na prvenstvu.

V alpskih disciplinah bo gneča rejši brat se je na primer v sosednjem vas hodil toliko časa eksponirat k neki punci, da so ga končno domaćini prisilili, da se je poročil, ali pa bi moral plačevati olamentacije. Vse to se je v glavnem dogajalo ponoči. Slišal sem, da se je v Trstu precej deklet eksponiralo z Amerikanec. Nekateri so imeli srečo do se odjadrade z njimi v New York, druge pa morajo doma zibati in se še danes kesajo zaradi svojega eksponiranja. Raztolmačil sem mu, da ima na svetu vsaka stvar svoje lepe in slabe lastnosti in posledice.

Za moje lepe nasvete mi je plačal dva obiferina v gostilni pri »Solarianzi«, kjer je bilo zelo bueno. Tam sta bila tudi dva novinarja iz Ljubljane, ki sta me takoj spoznala. Spraševala sta me, kaj mislim o tem, da je bo še burje, kaj mislim o krizi italijanske vlade, če bodo prepovedali atomsko bombo. Seveda sem jima odgovarjal zelo oprezzo, tako da se zaradi mojih izjav ne bodo razburjali bralec »TT« in »Pavlihex«. Zelo sta pa kritizirala koprsko gledališče, ker je sporodilo, da bo zakurjeno, ko bo gostovalo reško gledališče z »Malo Florico« in »Traviato«. Jaz sem kot slokakspatriot branil naše gledališče, češ da ni točno povedalo datum, kdaj bo zakurjeno. Povabil sem oba, naj prideha julija meseca v Koper, pa bo v gledališču prijetno toplo.

Ob koncu vam se povem intimno skrivnost, da sva v znaku splošnega popuščanja napetosti v svetu tudi Juca in jaz vzpostavila diplomatske odnose. Zaenkrat rea samo pismene in s pomočjo tretjih oseb. Toda pokazali so se vendar prvi znaki dobre volje z eno in drugo strani, da se odstranijo tiste nezmošne težave, ki so začrpali ozadje po vsej rizanski dolini. Podrobnosti boste slišali prihodnji!

Trpin Vane

za prva mesta še toliko večja. Oba mladinska pravaka iz Idrije Ivi Logar in Rudi Likar bosta letos tekmovala med člani. Toda naš najsigurnejši vozač Logar sedaj služi vojaški rok in je zelo verjetno, da ga ne bo na snežnih poljanah. V ospredju bo tudi tu Vlado Miklavčič, kateremu bo tesno za petami pravak v veleslalomu. Jože Likar tudi iz Idrije, posebno, če bo v takih formi, kakor je bil lani. Med mladinci, ki letos ne bodo več ločeni na mlajše in starejše, nimamo izrazitih asov, zato je boljše, da se izognemo vsakemu predvidevanju. Pričakujemo, da bodo Ljubčani bolj resno posegli po prih mestih.

V skokih ima dominantno vlogo Postojna, čeprav je lansko leto prvenstvo odnesel Franc Hafner iz Kobarida. Klaudij Klede iz Postojne bo bud pretendent za prvo mesto. Med mladinci je bil lansko leto siuren pravak Ivan Lenček iz Postojne in bo verjetno letos ponovil svoj uspeh.

To je samo nekaj imen, med katere se bodo gotovo vrnili novi asi, če bodo priprave na tekmovanja vzel dovolj resno. L. S.

Križanka

Vodoravno: 2. kulturna dobrina, 7. predlog, 9. zvočna kovinska plošča, 10. številna predpona, 12. vprašalnica, 13. doba, razdobje, 15. glavni števnik, 17. korosko žensko ime, 18. oziralni zaimek, 19. dva različna soglasnika, 20. poljska cvetlica, 22. vrsta konjskega teka, 23. veznik, 25. daljša oblika kazalnega zaimka, 26. vzdevek, naziv, 28. umetniški izdelek, 29. raven, kulturna stopnja, 31. nikalnica, 32. drevo, 16. obrambne naprave.

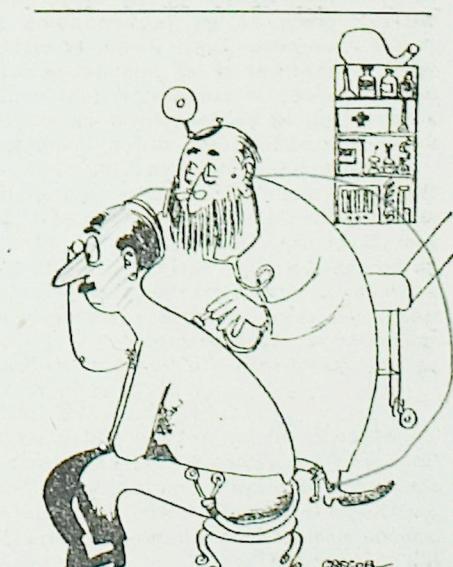
Napvično: 1. drama Miška Kranjca, 3. znak za kemično prvino, 4. ladjedelnitska naprava, 5. zmrzujoče ivje, 6. drama Mire Pucove, 8. težka svilena tkanina, 11. majhen starogrški novčič, 14. naprava, pristoj (tujka), 18. porcelanska zemlja, 21. mlačen, brez ognja (srbovri), 24. moško ime, 27. žensko ime (množ.), 30. vzklik.

1	2	3	4	5	6
7	8	9			
10		11		12	
13			14		15
16					
17					18
19			20	21	
	22				
23	24	25			
26		27	28		
29			30		31
32					

ZA DOBRO VOLJO

NAVJAŠKA

»Zdravo, Jurč! Kako živis?«
»Neodločeno!«

—Zal mi je, a vi ste sedanje obrenjeni!

—Potem pošljite, prosim, račun mojemu cetu!

Simultanke mojstra Germeka v koprskem okraju

Pretekli teden je odigral slovenski šahovski mojster Milan Germek več simultanke v posameznih mestih koprskega okraja. Vsega skupaj je mojster odigral 85 partij, od katerih jih je 65 dobil, 8 izgubil in 12 remiziral.

Najlepši uspeh so dosegli piranski šahisti, ki so od 30 partij 4 dobiti in 2 remizirali. Tudi šahisti Izole niso dosti zaostajali za njimi. Od 16 partij so dve dobiti in 4 remizirali. Zadovoljiv rezultat so dosegli tudi koprski šahisti, ki so dve partiji dobiti in tri remizirali.

Neporažen je odšel mojster samo s Škofij, kjer je od 15 partij 12 dobiti in 3 remizirala.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stolfa — Tiskarska »Jadran« v Kopru Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica 26, tel. 170, poštni predel 2 — Stevilka tekočega računa pri Narodni banki v Kopru 657-T-162